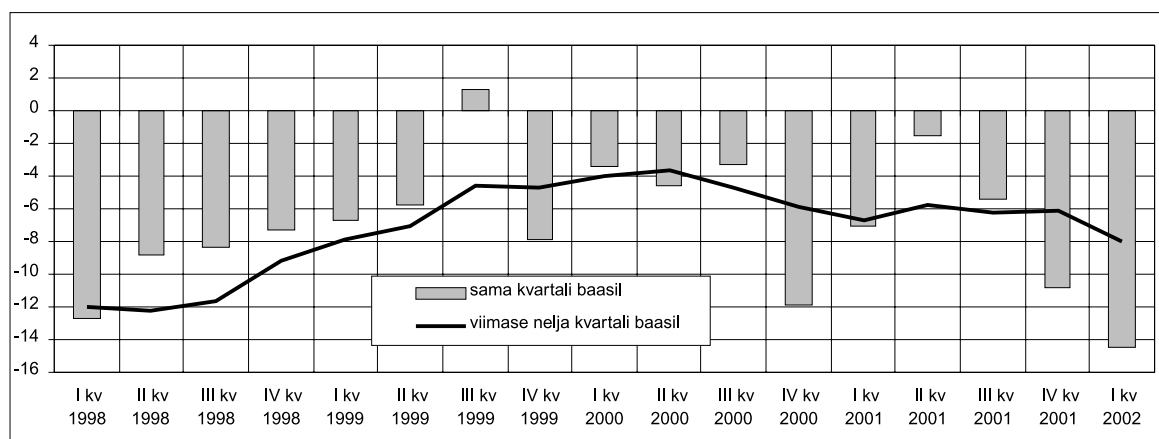

LÜHIÜLEVAADE

Eesti 2002. aasta I kvartali esialgse maksebilansi¹ jooksevkonto puudujääk moodustas 3,5 miljardit krooni. Kapitali- ja finantskonto ülejääk oli enam-vähem sama suur – 3,6 mld krooni. Poole sellest moodustas otseinvesteeringute sissevool. Maksebilansi reservid kasvasid ligi 0,8 mld kr võrra. Jooksevkonto viimase nelja kvartali keskmise puudujäägi suhe sama perioodi sisemajanduse koguprodukti oli 7,9% (vt joonis 1).

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Jooksevkonto puudujäägi kasvu mõjutas traditsiooniliselt enim **väliskaubandusbilanss** (vt tabel 1). Selle defitsiit moodustas ligi 4 miljardit krooni, mis jäi küll eelmise kvartali tasemele, kuid suurenes võrreldes 2001. a I kvartaliga miljardi krooni võrra. Nii kaupade eksport kui ka import jäid absoluuttasemelt alla 2001. a I kvartali vastavatele näitajatele, seda töötluskaupade mahu järsu kahanemise tõttu (eelkõige mobiilsidevahendite osas). Kaupade normaaleksport oli samal ajal ligi 6% ning import sisekäibeks 11% suurem. Kaubaimpordi ennakkasv oli osaliselt seotud suurenenud nõudlusega investeerimiskaupade järele. Eesti peamised väliskaubanduspartnerid on jätkuvalt Euroopa Liidu riigid, ehkki nende osa võrreldes 2001. a sama perioodiga mõnevõrra kahanes töötluskaupade mahu vähenemise tõttu.

¹ 2002. aasta I kvartali täpsustatud ning II kvartali esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.ee/epbe>) 23. septembril 2002 kell 12.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)¹

Kirje	1998	1999	2000					2001					2002
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I
Jooksevkonto	-6 760,2	-3 607,7	-664,8	-1 045,8	-731,0	-2 651,8	-5 093,4	-1 559,6	-401,2	-1 319,0	-2 631,0	-5 910,8	-3 495,0
Kaupade ja teenuste bilanss	-7 676,2	-3 755,4	-685,7	-587,3	217,2	-2 513,2	-3 569,0	-1 023,8	-289,6	-671,1	-1 660,5	-3 645,0	-2 571,8
Kaubandusbilanss	-15 725,5	-12 096,9	-2 326,8	-3 460,0	-2 561,7	-4 795,1	-13 143,6	-3 041,1	-3 029,5	-3 789,0	-3 945,6	-13 805,2	-3 956,6
Kaupade eksport f.o.b	37 786,3	36 995,2	12 260,9	13 495,8	14 026,6	16 562,6	56 345,9	16 192,4	15 965,0	12 301,8	14 183,2	58 642,4	13 093,0
Kaupade import f.o.b	-53 511,8	-49 092,1	-14 587,7	-16 955,8	-16 588,3	-21 357,7	-69 489,5	-19 233,5	-18 994,5	-16 090,8	-18 128,8	-72 447,6	-17 049,6
Teenuste bilanss	8 049,3	8 341,5	1 641,1	2 872,7	2 778,9	2 281,9	9 574,6	2 017,3	2 739,9	3 117,9	2 285,1	10 160,2	1 384,8
Teenused: krediid	20 804,0	21 951,9	5 195,3	6 666,1	7 004,7	6 619,7	25 485,8	5 802,1	7 351,0	7 925,7	7 787,7	28 866,5	6 839,9
Teenused: deebet	-12 754,7	-13 610,4	-3 554,2	-3 793,4	-4 225,8	-4 337,8	-15 911,2	-3 784,8	-4 611,1	-4 807,8	-5 502,6	-18 706,3	-5 455,1
Tulude bilanss	-1 164,0	-1 505,8	-459,6	-930,9	-1 446,0	-646,9	-3 483,4	-1 136,8	-915,9	-1 223,0	-1 650,4	-4 926,1	-1 525,2
Tulud: krediid	1 871,8	1 964,3	324,1	539,4	570,6	573,9	2 008,0	594,6	657,3	707,6	1 035,2	2 994,7	620,8
Tulud: deebet	-3 035,8	-3 470,1	-783,7	-1 470,3	-2 016,6	-1 220,8	-5 491,4	-1 731,4	-1 573,2	-1 930,6	-2 685,6	-7 920,8	-2 146,0
Ülekannete bilanss	2 080,0	1 653,5	480,5	472,4	497,8	508,3	1 959,0	601,0	804,3	575,1	679,9	2 660,3	602,0
Ülekanded: krediid	2 424,2	2 257,5	593,3	577,1	624,5	659,9	2 454,8	724,0	923,1	711,6	815,4	3 174,1	781,0
Ülekanded: deebet	-344,2	-604,0	-112,8	-104,7	-126,7	-151,6	-495,8	-123,0	-118,8	-136,5	-135,5	-513,8	-179,0
Kapitali- ja finantskonto	6 869,8	5 916,6	-1 033,2	2 301,6	1 824,1	4 419,6	7 512,1	-1 359,0	1 373,8	1 166,5	4 325,7	5 507,0	3 560,9
Kapitalikonto	25,2	17,8	63,7	111,6	56,4	46,8	278,5	16,3	44,6	11,4	17,7	90,0	39,0
Finantskonto	6 844,6	5 898,8	-1 096,9	2 190,0	1 767,7	4 372,8	7 233,6	-1 375,3	1 329,2	1 155,1	4 308,0	5 417,0	3 521,9
Otseinvesteeringud	7 989,7	3 208,2	743,6	599,7	2 005,8	2 252,3	5 601,4	2 971,7	260,0	809,2	1 860,4	5 901,3	1 772,5
Välismaal	-81,7	-1 239,8	-370,8	-661,0	40,2	-51,5	-1 043,1	-294,3	-1 327,3	-1 422,8	-483,9	-3 528,3	-287,4
Eestis	8 071,4	4 448,0	1 114,4	1 260,7	1 965,6	2 303,8	6 644,5	3 266,0	1 587,3	2 232,0	2 344,3	9 429,6	2 059,9
Portfelliinvesteeringud	-23,4	156,0	210,4	3 069,7	-589,5	-835,7	1 854,9	1 323,4	243,3	298,6	-236,0	1 629,3	-964,8
Nõuded	-127,9	-1 894,9	516,3	1 278,3	-548,5	-673,1	573,0	-62,4	83,5	546,8	-339,1	228,8	-987,6
Omandiväärtpaberid	500,8	187,0	104,5	-4,7	-115,4	68,9	53,3	431,4	-5,9	-30,9	-158,1	236,5	-27,5
Võlaväärtpaberid	-628,7	-2 081,9	411,8	1 283,0	-433,1	-742,0	519,7	-493,8	89,4	577,7	-181,0	-7,7	-960,1
Kohustused	104,5	2 050,9	-305,9	1 791,4	-41,0	-162,6	1 281,9	1 385,8	159,8	-248,2	103,1	1 400,5	22,8
Omandiväärtpaberid	401,1	3 292,3	89,4	134,5	91,8	-854,5	-538,8	-1,9	502,6	-143,7	211,4	568,4	300,1
Võlaväärtpaberid	-296,6	-1 241,4	-395,3	1 656,9	-132,8	691,9	1 820,7	1 387,7	-342,8	-104,5	-108,3	832,1	-277,3
Muud investeeringud	-1 121,7	2 534,6	-2 050,9	-1 479,4	351,4	2 956,2	-222,7	-5 670,4	825,9	47,3	2 683,6	-2 113,6	2 714,2
Nõuded	-2 480,2	-1 651,2	-755,8	-2 856,8	-1 246,5	2 039,8	-2 819,3	-5 271,3	-1 974,2	481,0	1 562,7	-5 201,8	-1 067,9
Pikaajaline kapital	-786,5	421,8	-312,1	-145,7	-587,1	-63,8	-1 108,7	-536,4	-500,5	487,1	227,1	-322,7	261,1
Lühiajaline kapital	-1 693,7	-2 073,0	-443,7	-2 711,1	-659,4	2 103,6	-1 710,6	-4 734,9	-1 473,7	-6,1	1 335,6	-4 879,1	-1 329,0
Kohustused	1 358,5	4 185,8	-1 295,1	1 377,4	1 597,9	916,4	2 596,6	-399,1	2 800,1	-433,7	1 120,9	3 088,2	3 782,1
Pikaajaline kapital	1 258,4	1 691,5	-1 135,3	154,8	399,3	31,3	-549,9	695,5	838,0	139,6	141,3	1 814,4	973,8
Lühiajaline kapital	100,1	2 494,3	-159,8	1 222,6	1 198,6	885,1	3 146,5	-1 094,6	1 962,1	-573,3	979,6	1 273,8	2 808,3
Vead ja täpsustused	16,8	-511,3	405,6	81,2	-822,6	187,6	-148,2	464,7	-294,9	-438,5	-57,7	-326,4	690,2
Üldbilanss	126,4	1 797,6	-1 292,4	1 337,0	270,5	1 955,4	2 270,5	-2 453,9	677,7	-591,0	1 637,0	-730,2	756,1
Reservid	-126,4	-1 797,6	1 292,4	-1 337,0	-270,5	-1 955,4	-2 270,5	2 453,9	-677,7	591,0	-1 637,0	730,2	-756,1

¹ Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

Hooajaliste tegurite tõttu oli **teenuste bilansi** ülejääk 2002. a I kvartalis tavapärasest väiksem, moodustades 1,4 miljardit krooni. Tulemusele avaldas mõju ka teenuste impordi kiirem kasv võrreldes nende ekspordiga – vastavalt 44 ja 18%. Tähtsaima teenuseliigi – veoteenuste – ülejääk jäi enam-vähem 2001. a I kvartali tasemele, nende ekspordi ja impordi maht oli aga oluliselt suurem (põhiliselt tänu raudteel veetud kaupade käibe kasvule). Veoteenuste osakaal teenuste käibes suurenes ligi 60%ni. Koos elatustaseme tõusuga kasvab järjest Eesti residentide huvi reisimise vastu väljapoole Eestit, mistõttu reisiteenuste bilansi ülejääk oli mõnevõrra väiksem kui aasta varem. Olulisem mõju teenuste bilansi ülejäägi kahanemisele oli siiski ehitusteenustel, mille 2001. a I kvartali suur positiivne saldo muutus tänava I kvartalis negatiivseks.

Tulude bilansi puudujääk suurenes võrreldes 2001. a I kvartaliga ligi 400 miljoni krooni

võrra ja moodustas 1,5 miljardit krooni. Negatiivne tulude bilanss oli jätkuvalt tingitud välisinvesteeringute tulukuse tõusust Eestis – välisinvestorite tuludest üle 70% olid tulud otseinvesteeringutelt, millest omakorda kaks kolmandikku moodustas jaotamata kasum (kajastub arvestuslikult otseinvesteeringute sissevooluna) ja ligi 30% dividendid.

Ülekannete bilansi ülejääk moodustas 0,6 miljardit krooni.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO ülejääk oli 3,6 miljardit krooni (2001. a I kvartalis oli saldo olnud negatiivne muudatuste tõttu krediidasutuste kohustusliku reservi arvestuses). Kapitali sissevool toimus põhiliselt otse- ja muude investeeringute vormis, portfelliinvesteeringute osas ületas kapitali väljavool nende sissevoolu.

Välismaised **otseinvesteeringud** Eestisse moodustasid 2002. a I kvartalis 2,1 miljardit krooni, millest 25% olid investeeringud aktsiakapitali ja 54% taasinvesteeringud tulu. Põhilised investorid pärinesid Rootsist, Soomest ja Ameerika Ühendriikidest, väliskapital paigutati eelkõige rahandusse, veondusse, laondusse, sisse ja tööstusesse.

Eesti investorite otseinvesteeringud välismaale jäid sisuliselt 2001. a I kvartali tasemele ja moodustasid ligi 300 miljonit krooni. Ligi pool välismaale tehtud otseinvesteeringutest toimus laenukapitali vormis, kolmandik aktsiakapitalina ja ülejäänud taasinvesteeringud tuluna. Eesti otseinvesteeringud suundusid jätkuvalt Balti riikidesse ja eelistatavamateks tegevusaladeks olid veendus, laendus, side, kinnisvara, pangandus, hulgi- ja jaekaubandus.

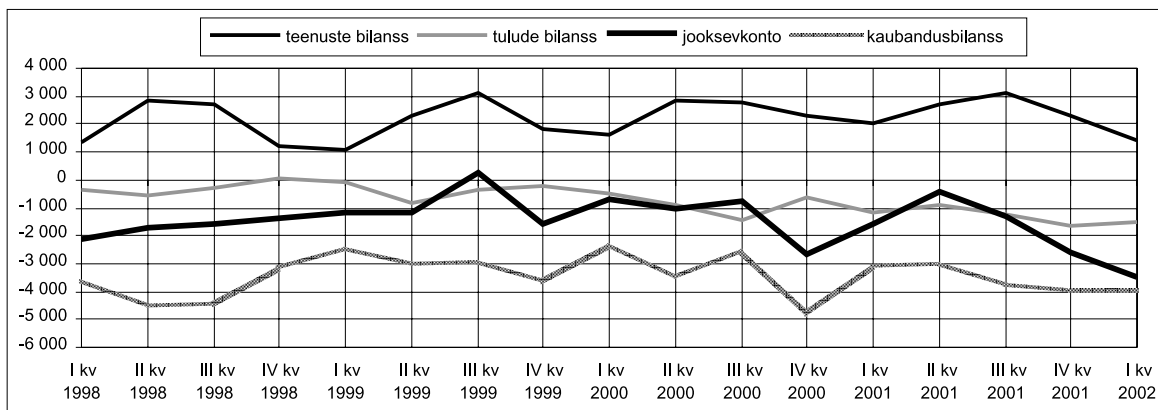
Portfelliinvesteeringute netoväljavool moodustas ligi 1 miljardit krooni. Valdavalt oli tegu muu sektori võlaväärtpaberite ja krediidasutuste rahaturuinstrumentide nõuete kasvuga. Portfelliinvesteeringute kohustuste saldo muutus vähe, kuna omandiväärtpaberite kohustuste kasvu nivelleeris võlaväärtpaberikohustuste vähenemine. Aktiivsed olid taas muu sektor ja krediidasutused.

Muude investeeringute sissevool ületas nende väljavoolu 2,7 miljardi krooni võrra, kusjuures nõuded kasvasid 1,1 ja kohustused 3,8 miljardit krooni. Nõuete kasv oli peaaegu täielikult seotud krediidasutuste poolt antud lühiajaliste laenudega. Kohustused suurenesid 2,4 mld krooni ulatuses saadud laenude ning 1,3 mld krooni ulatuses sularaha ja hoiuste arvel.

Maksebilansi **RESERVID** kasvasid ligi 0,8 miljardi krooni võrra.

JOOKSEVKONTO

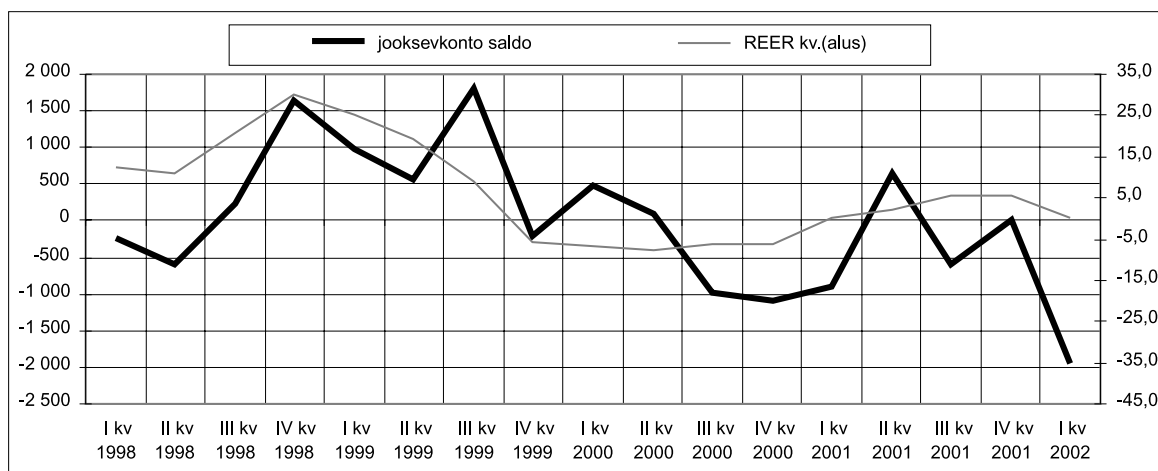
2002. a I kvartalis suurenes maksebilansi jooksevkonto puudujääk teist kvartalit järjest ja moodustas 3,5 miljardit krooni. Seejuures halvenes kõigi jooksevkonto tähtsamate allkontode saldo (vt joonis 2): teenuste bilansi ülejääk kahanes, väliskaubanduse puudujääk ja tulude netoväljavool aga suurenesid (sh viimane põhiliselt sesoonselt).

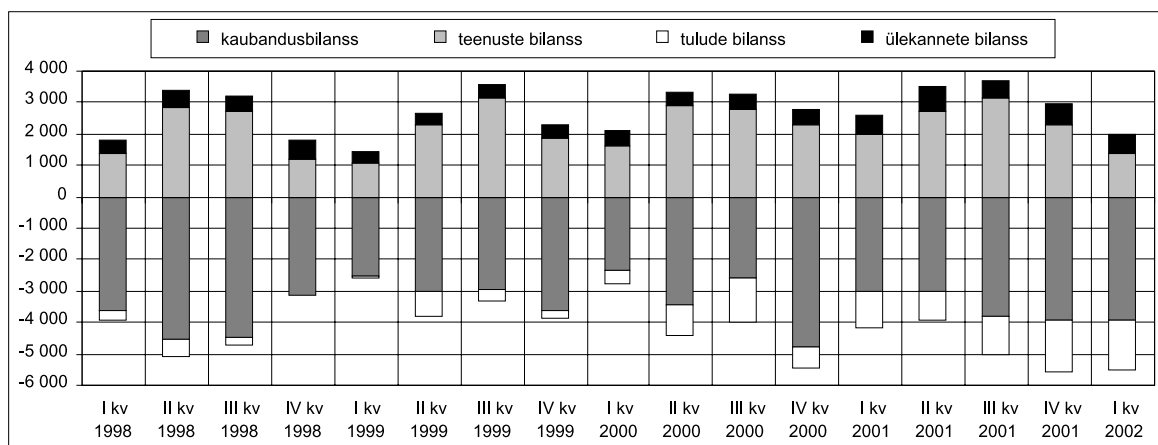
Joonis 2. Maksebilansi jooksevkonto, väliskaubandusbilansi, teenuste bilansi ja tulude bilansi võrdlus (f.o.b hindades, mln kr)

Väliskaubandusbilansi puudujääk sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtes suurenes 2001. a I kvartali 13,9%lt tänavu 16,4%ni. Välisnõudluse vähenemise tõttu kahanes kaupade eksport aastaga 20% ja import 11,4%. Vähenes ka kaupade ja teenuste kogueksport ja -import, vastavalt 9,9 ja 2,2%. Jooksevkonto saldo ja Eesti krooni efektiivse reaalkursi dünaamika võrdlus näitab, et kuigi krooni reaalkurs ei muutunud, jooksevkonto puudujääk kahekordistus (vt joonis 3). Krooni reaalne vahetuskurs, mis näitab tema suhtelist tugevust kõigi peamiste kaubanduspartnerite valuutades suhtes, on olnud viimase 2,5 aasta jooksul suhteliselt stabiilne, kõikides oma tasakaalukursi suhtes maksimaalselt 5%.

Kui teenuste bilansi ülejäägi vähenemine I kvartalis on tavapärane, oli see 2002. aastal ebatavaliselt suur (vt joonis 4).

Joonis 3. Jooksevkonto saldo ja REERi aastane muut

Joonis 4. Jooksevkonto struktuur (mln kr)

Kaubad

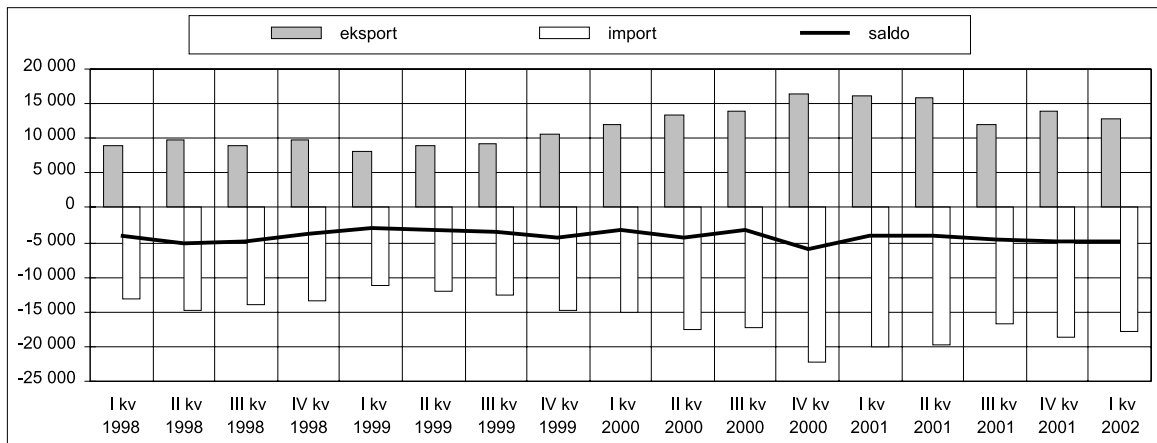
2002. a I kvartalis moodustas kaupade väljavedu (arvestatud on ka maksebilansi koostamise metoodikast tulenevaid täiendusi) 13 miljardit krooni ja sissevedu f.o.b hindades 17 mld krooni. Võrreldes 2002. a IV kvartaliga oli see vastavalt 8 ja 6% ning võrreldes 2001. a I kvartaliga 19 ja 11% väiksem (vt tabel 2). Väliskaubandusbilansi puudujääk jäi küll eelmise kvartali tasemele, kuid oli võrreldes 2001. a I kvartaliga ligi miljard krooni suurem, ulatudes 4 mld kroonini.

Tabel 2. Kaupade ekspordi ja impordi dünaamika

	Põhieksport			Põhiimport			Saldo (mln kr)
	Maht ¹ (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste ekspordis (%)	Maht ¹ (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste impordis (%)	
I kv 1998	9 120,9		68,4	12 738,8		81,7	-3 617,9
II kv 1998	9 750,7	6,9	63,0	14 259,6	11,9	83,1	-4 508,9
III kv 1998	9 017,7	-7,5	59,8	13 468,8	-5,5	80,0	-4 451,1
IV kv 1998	8 897,0	9,8	67,4	13 044,6	-3,1	78,3	-3 147,6
1998 kokku	37 786,3	18,7	64,5	53 511,8	12,7	80,8	-15 725,5
I kv 1999	8 226,5	-16,9	67,5	10 720,6	-17,8	78,8	-2 494,1
II kv 1999	8 882,6	8,0	61,1	11 865,6	10,7	77,9	-2 983,0
III kv 1999	9 177,0	3,3	58,0	12 145,8	2,4	77,5	-2 968,8
IV kv 1999	10 709,1	16,7	65,3	14 360,1	18,2	78,9	-3 651,0
1999 kokku	36 995,2	-2,1	62,8	49 092,1	-8,3	78,3	-12 096,9
I kv 2000	12 260,9	14,5	70,2	14 587,7	1,6	80,4	-2 326,8
II kv 2000	13 495,8	10,1	66,9	16 955,8	16,2	81,7	-3 460,0
III kv 2000	14 026,6	3,9	66,7	16 588,3	-2,2	79,7	-2 561,7
IV kv 2000	16 562,6	18,1	64,5	21 357,7	28,8	83,1	-4 795,1
2000 kokku	56 345,9	52,3	66,8	69 489,5	41,5	81,4	-13 143,6
I kv 2001	16 192,4	-2,2	73,6	19 233,5	-9,9	83,6	-3 041,1
II kv 2001	15 965,0	-1,4	68,5	18 994,5	-1,2	80,5	-3 029,5
III kv 2001	12 301,8	-22,9	60,8	16 090,8	-15,3	77,0	-3 789,0
IV kv 2001	14 183,2	15,3	64,6	18 128,8	12,7	76,7	-3 945,6
2001 kokku	58 642,4	4,1	67,0	72 447,6	4,3	79,5	-13 805,2
I kv 2002	13 093,0	-7,7	65,7	17 049,6	-6,0	75,8	-3 956,6

¹ Maksebilansi väliskaubanduse osabilansi andmed.

Kaupade eksport **põhikaubandusstatistika**² järgi oli 12,9 miljardit krooni ja import c.i.f hindades 17,7 mld krooni (vt joonis 5). Võrreldes 2001. a I kvartaliga suurenes väliskaubanduse puudujääk ekspordi vähenemise tõttu 0,9 mld kr võrra ja moodustas 4,8 miljardit krooni.

Joonis 5. Eesti väliskaubandusbilanss (mln kr)

Kaupade välja- ja sisseveo tunduv vähenemine võrreldes 2001. a I kvartaliga oli tingitud **töötluskaupade** (eelkõige mobiilsidevahendite ja nende osade) mahu ligi kahekordsest kahanemisest (vt tabel 3). **Normaaleksport**³ suurenes 7%. Tähtsamad kaubagrupid olid puit ja puidutooted (töötlemata ja vähetöödeldud puit ning puitmööbel), tekstiilitooted (puuvillane ja linane riie, voodipesu ja laudlinad) ning toidukaubad (kala- ja piimatooted). **Sisetarbimiseks mõeldud impordi** ehk normaalimpordi 11%list kasvu mõjutas enim masinate ja seadmete (metallitööpinkide osad, valvesignalisatsiooniseadmed, arvutid jm) ning transpordivahendite (sõidu- ja kaubaautod ning nende osad) sisseveo tunduv suurenemine.

Kaupade väljaveos lõpptarbimise järgi vähenes kapitalikaupade osatähtsus 2001. a I kvartali 30%lt 10%ni (vt tabel 4). Selle põhjuseks oli 2001. a kevadel alanud mobiilsidevahendite

Tabel 3. Põhieksport ja -import tolliprotseduuride järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Normaaleksport	8 252,8	9 506,7	8 808,2	51,5	67,7	68,2	-7,3	6,7
Töötluskaupade väljavedu	7 767,3	4 528,2	4 097,9	48,5	32,3	31,8	-9,5	-47,2
Põhieksport	16 020,2	14 034,9	12 906,1	100,0	100,0	100,0	-8,0	-19,4
Import vabaks ringluseks	12 747,9	14 941,4	14 204,1	63,9	79,7	80,2	-4,9	11,4
Töötluskaupade sissevedu	7 212,1	3 806,1	3 514,8	36,1	20,3	19,8	-7,7	-51,3
Põhiimport	19 960,0	18 747,5	17 718,8	100,0	100,0	100,0	-5,5	-11,2

² Järgnev analüüs ei sisalda Eesti Panga statistikaosakonna poolt maksebilansi väliskaubandusbilanssi tehtud täiendusi (kapitalikaupade remont, välisriikidest ostetud proviant jm). Import on c.i.f hindades ja analüüsitud kaupleva maa järgi.

Eesti Panga väliskaubandusanalüüsides kasutatakse põhikaubanduse süsteemi (*special trade system*), st eksport ei sisalda eelnevalt tollilattu imporditud kaupade taasväljavedu ega vormistamist vee- ja õhusõidukite varudeks. Import ei sisalda sisseveetud kaupade tolliladustamist, kuid lisatud on kaupade tarded tollilaost vabaks ringluseks ja töötluseks.

³ Normaaleksport – Eestis toodetud kaupade ja Eesti juriidilistele isikutele kuuluvate kaupade väljavedu; ei hõlma töötluskaupade väljavedu. Normaalimport – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks; ei hõlma sissevedu töötlemiseks.

Tabel 4. Põhieksport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Kapitalikaubad	4 842,6	1 591,6	1 310,4	30,2	11,3	10,2	-17,7	-72,9
Vahetarbimiskaubad	7 551,7	8 114,0	7 638,9	47,1	57,8	59,2	-5,9	1,2
Tarbekaubad	3 498,6	4 121,0	3 752,5	21,8	29,4	29,1	-8,9	7,3
Muud	127,2	208,2	204,3	0,8	1,5	1,6	-1,9	60,6
Kokku	16 020,2	14 034,9	12 906,1	100,0	100,0	100,0	-8,0	-19,4

töötuse järkjärguline vähenemine, mistõttu nende eksport kahanes aastaga 4 miljardilt kroonilt 0,7 mld kroonini. Seetõttu suurenes koguekspordis vahetarbimis- ja tarbekaupade osatähtsus. Tähtsamad kaubaartiklid vahetarbimises olid mobiiltelefonide osad, mille väljavedu jäi 2001. a sama perioodi tasemele, töötlemata ja vähetöödeldud puit, kaablid, metallkonstruktsioonid, mootorsõidukite osad ning puidust ehitusdetailid. Tarbekaupadest veeti välja eelkõige mööblit ja mööblidetaile, kalatooteid ning valmisriideid.

Kaupade sisseveo kahanemist mõjutas enim vahetarbimiskaupade impordi 22%line vähenemine (vt tabel 5). Mobiiltelefonide osade sissevedu kahanes 3,5 mld kroonilt 0,3 mld kroonini, mida kompenseeris osaliselt metallitööpinkide detailide 0,5 mld krooni suurune tarne. Kapitalikaupadest toodi Eestisse signalisatsiooniseadmeid, arvuteid, mobiiltelefone, kaubaautosid, traktoreid ja teetöömasinaid. Populaarsemad tarbekaubad olid ravimid, plast- ja paberitooted ning mööbel.

Tabel 5. Põhiimport lõpptarbimise järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Kapitalikaubad	3 082,4	3 686,7	3 135,2	15,4	19,7	17,7	-15,0	1,7
Vahetarbimiskaubad	11 738,4	9 324,0	9 208,0	58,8	49,7	52,0	-1,2	-21,6
Tarbekaubad	3 674,6	4 240,9	3 848,0	18,4	22,6	21,7	-9,3	4,7
Muud	1 464,7	1 495,9	1 527,6	7,3	8,0	8,6	2,1	4,3
Kokku	19 960,0	18 747,5	17 718,8	100,0	100,0	100,0	-5,5	-11,2

Väliskaubandusbilansis asendus kapitalikaupade 2001. a alguse positiivne saldo sama suure negatiivse saldoga (vt tabel 6). Tarbe- ja vahetarbimiskaupade negatiivne saldo vähenes aga tunduvalt.

Tabel 6. Väliskaubandussaldo lõpptarbimise järgi (mln kr)

	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Kapitalikaubad	1 760,2	-2 095,1	-1 824,8
Vahetarbimiskaubad	-4 186,7	-1 210,0	-1 569,1
Tarbekaubad	-175,9	-119,9	-95,5
Muud	-1 337,5	-1 287,7	-1 323,4
Kokku	-3 939,9	-4 712,6	-4 812,7

Riikide ühenduste järgi vähenes võrreldes 2001. a sama ajaga kaupade väljavedu Euroopa Liitu ja nn muudesse riikidesse, suurenes aga Kesk- ja Ida-Euroopasse ning SRÜ riikidesse

(vt tabel 7). Soome – Eesti suurim kaubanduspartner Euroopa Liidus – säilitas oma liidripositsiooni, hoolimata ekspordi ligi kahekordsest vähenemisest (6 mld kroonilt 3 mld kroonini, peamiselt mobiilsidevahendite töötuse kahanemise tõttu). Rootsi säilitas 2 mld krooniga teise koha, eksport Saksamaale suurenes aga 0,3 mld kr võrra ja ulatus 1,3 mld kroonini. Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest moodustasid esikolmiku Läti, Leedu ja Poola, SRÜ riikidest olid esireas Venemaa ja Ukraina, muudest riikidest Norra, USA, Šveits ja Poola. Vabatsooni ekspordi ootele paigutati kaupu 0,3 mld krooni väärtuses.

Tabel 7. Põhieksport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Euroopa Liidu riigid	11 758,2	9 259,5	8 945,0	73,4	66,0	69,3	-3,4	-23,9
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	1 473,3	2 015,6	1 623,6	9,2	14,4	12,6	-19,5	10,2
SRÜ riigid	559,0	748,6	591,0	3,5	5,3	4,6	-21,1	5,7
Muud riigid	1 792,7	1 405,8	1 484,2	11,2	10,0	11,5	5,6	-17,2
Vabatsoon ¹	436,9	605,3	262,4	2,7	4,3	2,0	-56,6	-39,9
Kokku	16 020,2	14 034,9	12 906,1	100,0	100,0	100,0	-8,0	-19,4

¹ Vabatsooni eraldi väljatoomine on tingitud sellest, et alates 1. novembrist 1999 kasutusele võetud tolliprotseduurikood 78 (kaupade paigutamine tolli vabatsooni ekspordi ootele) ei võimalda enamikul juhtudel ekspordi sihtriiki kindlaks teha.

Ka kaupade sissevedu Euroopa Liidust vähenes (vt tabel 8). Seejuures kahanes import Soomest 2001. a I kvartali 8 mld kroonilt käesoleval aastal 4 mld kroonini. Ka siin oli languse põhjustajaks mobiilsidevahendite töötuse vähenemine. Eesti impordipartneritest järgnesid Soomele Saksamaa, Rootsi ja Itaalia. Sissevedu Itaaliast kasvas 0,7 mld kr võrra, millest suurema osa andis metallilõikepinkide detailide 0,5 mld kr suurune tarne. Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest domineerisid Läti, Leedu ja Poola ning SRÜ riikidest Venemaa, Ukraina ja Valgevene. Muudest riikidest olid suuremad importijad Hongkong, Hiina, Jaapan, Norra, USA ja Šveits.

Tabel 8. Põhiimport riikide ühenduste järgi

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Euroopa Liidu riigid	14 592,0	12 679,5	12 019,3	73,1	67,6	67,8	-5,2	-17,6
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	1 979,4	2 185,2	2 047,6	9,9	11,7	11,6	-6,3	3,4
SRÜ riigid	1 886,0	1 922,8	1 888,9	9,4	10,3	10,7	-1,8	0,2
Muud riigid	1 502,6	1 960,0	1 763,0	7,5	10,5	9,9	-10,0	17,3
Kokku	19 960,0	18 747,5	17 718,8	100,0	100,0	100,0	-5,5	-11,2

Väliskaubandusbilanss oli puudujäägiga kõikide riikide ühenduste lõikes (vt tabel 9).

Tabel 9. Väliskaubandussaldo riikide ühenduste järgi (mln kr)

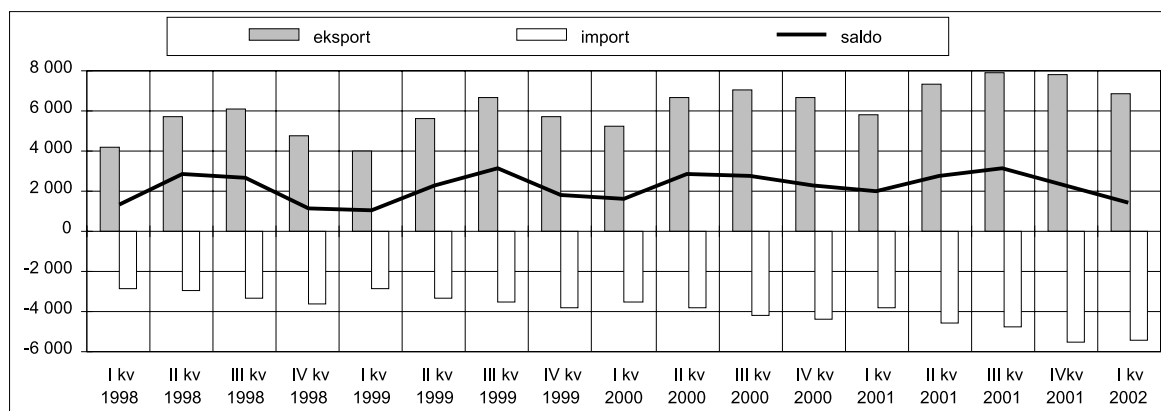
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Euroopa Liidu riigid	-2 833,8	-3 420,0	-3 074,3
Kesk- ja Ida-Euroopa riigid	-506,1	-169,5	-424,0
SRÜ riigid	-1 327,0	-1 174,2	-1 297,9
Muud riigid	290,2	-554,1	-278,8
Vabatsoon	436,9	605,3	262,4
Kokku	-3 939,9	-4 712,6	-4 812,7

Teenused

Teenuste bilansi ülejääk moodustas 2002. a I kvartalis 1,4 miljardit krooni, st oli 31% väiksem kui eelmisel aastal samal ajal (vt tabel 10). Teenuste eksport vähenes sesoonselt 12%, teenuste import aga kahanes vaid 1%, st tavalisest hooajalisest langusest 10 protsendipunkti võrra vähem (vt joonis 6).

Tabel 10. Teenuste eksport ja import

	Eksport			Import			Saldo	
	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansist kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)	Osatähtsus kaupade ja teenuste bilansist kokku (%)	Maht (mln kr)	Muut võrreldes eelmise perioodiga (%)
I kv 1998	4 212,2	-15,7	31,6	2 860,2	-8,3	18,3	1 352,0	-28,1
II kv 1998	5 729,2	36,0	37,0	2 908,9	1,7	16,9	2 820,3	108,6
III kv 1998	6 069,7	5,9	40,2	3 376,1	16,1	20,0	2 693,6	-4,5
IV kv 1998	4 792,9	-21,0	32,6	3 609,6	6,9	21,7	1 183,3	-56,1
I kv 1999	3 962,6	-17,3	32,5	2 887,6	-20,0	21,4	1 075,0	-9,2
II kv 1999	5 659,5	42,8	38,9	3 361,3	16,4	21,9	2 298,2	113,8
III kv 1999	6 648,3	17,5	42,0	3 517,9	4,7	22,5	3 130,4	36,2
IV kv 1999	5 681,5	-14,5	34,7	3 843,6	9,3	21,2	1 837,9	-41,3
I kv 2000	5 195,3	-8,6	29,8	3 554,2	-7,5	19,6	1 641,1	-10,7
II kv 2000	6 666,1	28,3	33,1	3 793,4	6,7	18,3	2 872,7	75,0
III kv 2000	7 004,7	5,1	33,3	4 225,8	11,4	20,3	2 778,9	-3,3
IV kv 2000	6 619,7	-5,5	28,6	4 337,8	2,7	16,9	2 281,9	-17,9
I kv 2001	5 802,1	-12,4	26,4	3 784,8	-12,7	16,4	2 017,3	-11,6
II kv 2001	7 351,0	26,7	31,5	4 611,1	21,8	19,5	2 739,9	35,8
III kv 2001	7 925,1	7,8	39,2	4 807,8	4,3	20,2	3 117,3	13,8
IV kv 2001	7 787,7	-1,7	35,4	5 502,6	14,5	22,5	2 285,1	-26,7
I kv 2002	6 839,9	-12,2	34,3	5 455,1	-0,9	24,2	1 384,8	-39,4

Joonis 6. Teenuste bilanss (mln kr)

Teenuste bilanss kahanes võrreldes 2001. a I kvartaliga kõigi tähtsamate allkontode lõikes (vt tabel 11): kui suurima mahuga veo- ja reisiteenuste bilanss vähenes minimaalselt (vastavalt 58 ja 32 miljonit krooni), siis ülejäänud allkontodel oli langus tunduvalt suurem (ehitus 310 mln kr ja valitsusteenustes 162 mln kr).

Tabel 11. Teenuste bilansi saldod olulisemate teenuseliikide järgi

	Saldo (mln kr)			Osatähtsus (%)		
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Veoteenused	1 199,6	1 346,3	1 141,9	59,5	58,9	82,5
Reisiteenused	824,4	979,3	791,7	40,9	42,9	57,2
Ehitusteenused	254,3	226,6	-54,9	12,6	9,9	-4,0
Äriteenused	58,8	27,9	-27,5	2,9	1,2	-2,0
Valitsusteenused	-288,2	-340,2	-450,4	-14,3	-14,9	-32,5
Muud	-31,6	45,2	-16,0	-1,6	2,0	-1,2
Teenused kokku	2 017,3	2 285,1	1 384,8	100,0	100,0	100,0

Teenuste eksport suurenes aastaga 18%, kusjuures kasv saavutati ainult veoteenuste 42%lise kasvu arvel, sest ülejäänud teenuseliikide eksport kahanes (v.a minimaalselt suurenenud reisiteenuste eksport). Selle tulemusena kasvas veoteenuste osatähtsus teenuste ekspordis 61%ni (vt tabel 12).

Tabel 12. Teenuste eksport olulisemate teenuseliikide järgi

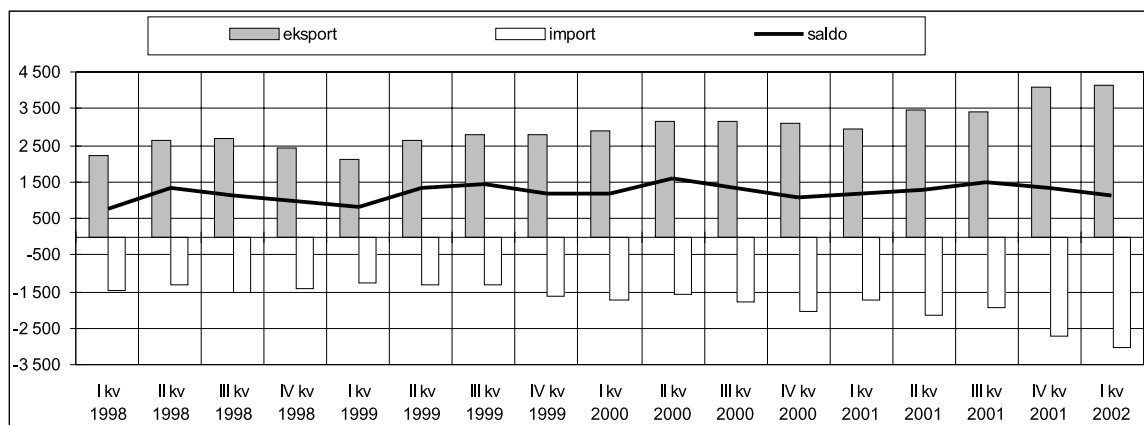
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Veoteenused	2 928,0	4 066,8	4 159,1	50,5	52,2	60,8	2,3	42,0
sh kaubavedu	1 339,0	2 427,2	2 701,3	23,1	31,2	39,5	11,3	101,7
reisijatevedu	455,5	621,3	439,0	7,9	8,0	6,4	-29,3	-3,6
muud veoteenused	1 133,5	1 018,3	1 018,8	19,5	13,1	14,9	0,0	-10,1
Reisiteenused	1 523,5	1 745,5	1 561,0	26,3	22,4	22,8	-10,6	2,5
Ehitusteenused	313,2	600,8	153,8	5,4	7,7	2,2	-74,4	-50,9
Äriteenused	760,8	967,0	699,7	13,1	12,4	10,2	-27,6	-8,0
Valitsusteenused	28,5	61,0	27,5	0,5	0,8	0,4	-54,9	-3,5
Muud	248,1	346,6	238,8	4,3	4,5	3,5	-31,1	-3,7
Teenused kokku	5 802,1	7 787,7	6 839,9	100,0	100,0	100,0	-12,2	17,9

Teenuste import suurenes I kvartalis võrreldes 2001. a sama ajaga 44%, sealjuures kõigi tähtsamate teenuseliikide osas (vt tabel 13). Kõige suuremat mõju avaldas veoteenuste impordi 75%line aastakasv, kuid oluline oli ka ehitusteenuste impordi 3,5kordne kasv.

Tabel 13. Teenuste import olulisemate teenuseliikide järgi

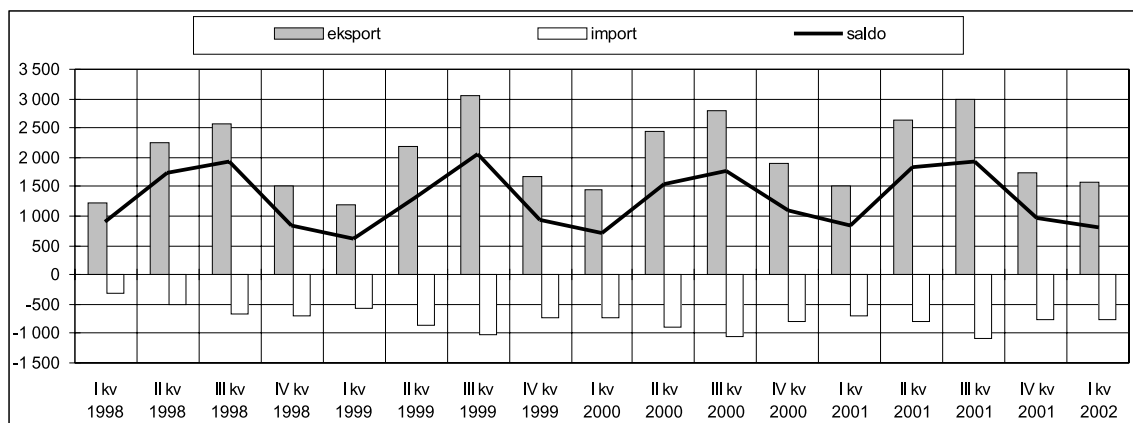
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Veoteenused	1 728,4	2 720,5	3 017,2	45,7	49,4	55,3	10,9	74,6
sh kaubavedu	1 290,5	2 130,9	2 465,8	34,1	38,7	45,2	15,7	91,1
reisijatevedu	209,5	279,2	253,3	5,5	5,1	4,6	-9,3	20,9
muud veoteenused	228,4	310,4	298,1	6,0	5,6	5,5	-4,0	30,5
Reisiteenused	699,1	766,2	769,3	18,5	13,9	14,1	0,4	10,0
Ehitusteenused	58,9	374,2	208,7	1,6	6,8	3,8	-44,2	254,3
Äriteenused	702,0	939,1	727,2	18,5	17,1	13,3	-22,6	3,6
Valitsusteenused	316,7	401,2	477,9	8,4	7,3	8,8	19,1	50,9
Muud	279,7	301,4	254,8	7,4	5,5	4,7	-15,5	-8,9
Teenused kokku	3 784,8	5 502,6	5 455,1	100,0	100,0	100,0	-0,9	44,1

Kõige tähtsama teenuseliigi – **veoteenuste** – kiire kasv toimus eelkõige tänu kaubaveole, mille eksport suurenes aastaga 2 korda ja import 91% (vt joonis 7). Reisijateveol olid muutused väiksemad, kusjuures eksport kahanes, sest vähenes Eesti firmade turuosa reisijateveol meritsi.

Joonis 7. Veoteenuste bilanss (mln kr)

Reisiteenuste saldo kahanes võrreldes 2001. a I kvartaliga 4%, sealhulgas eksport 2,5 ja import 10% (vt joonis 8). Eestit külastanud välismaalaste arv oli võrreldes eelmise aastaga 1,4% väiksem. Reisifirmade poolt teenindatud välismaalaste arv aga suurenes 13%, põhiliselt Soomest ja SRÜ riikidest saabunud turistide arvel. Välismaalaste poolt Eestis veedetud reisirühmade arv suurenes 9,3%. Tõusnud elatustase ja mitme reisifirma sooduskampaaniad suurendasid välismaal külastanud eestlaste arvu 19%, kuigi rahaliselt suurenes firmade käive vaid 3,2%. Eestlaste populaarsemad sihtriigid olid lisaks naabermaadele ka Hispaania, Austria, Suurbritannia ja Prantsusmaa.

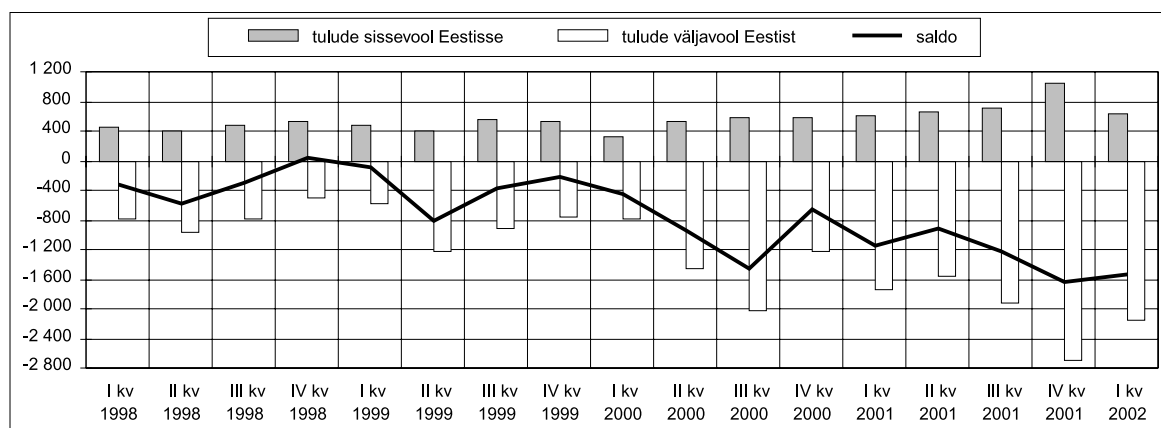
Joonis 8. Reisiteenuste bilanss (mln kr)

Tulud

2002. a I kvartalis moodustas tulude bilansi negatiivne saldo 1,5 miljardit krooni, st oli 34% suurem kui aasta varem (vt tabel 14). See näitab, et Eestis asuvad välisosalusega ettevõtted on tulusad, kuigi võrreldes eelmise kvartaliga kahanes tulude netoväljavool 8% (vt joonis 9). Peaaegu kogu tulude väljavool toimus otseinvesteeringutuluna, sest portfelliinvesteeringutulu netosissevool ja muu investeeringutulu netoväljavool tasakaalustasid teineteist.

Tabel 14. Tulude bilanss (mln kr)

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Tulu otseinvesteeringutelt	-1 188,8	-1 706,5	-1 565,1	104,6	103,4	102,6	-8,3	31,7
sh tulu põhikapitalilt	-1 144,1	-1 662,4	-1 519,1	100,6	100,7	99,6	-8,6	32,8
tulu võlgadelt (intressid)	-44,7	-44,1	-46,0	3,9	2,7	3,0	4,3	2,9
Tulu portfelliinvesteeringutelt	172,4	145,0	142,9	-15,2	-8,8	-9,4	-1,4	-17,1
Tulu muudelt investeeringutelt	-136,1	-120,9	-125,1	12,0	7,3	8,2	3,5	-8,1
Muud tulud	15,7	32,0	22,1	-1,4	-1,9	-1,4	-30,9	40,8
Tulud kokku	-1 136,8	-1 650,4	-1 525,2	100,0	100,0	100,0	-7,6	34,2

Joonis 9. Tulude bilanss (mln kr)

Tulude sissevool moodustas I kvartalis 621 mln krooni, olles 4,4% suurem kui 2001. a samal ajal (vt tabel 15). Kui ülejäänud muutused olid juhuslikku laadi, siis varasemate aastate väike otseinvesteeringutulu sissevool on viimaste kvartalite jooksul oluliselt suurenenud.

Tabel 15. Tulude sissevool Eestisse

	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Tulu otseinvesteeringutelt	26,0	229,2	93,4	4,4	22,1	15,0	-59,2	259,2
sh tulu põhikapitalilt	6,8	198,4	71,6	1,1	19,2	11,5	-63,9	952,9
tulu võlgadelt (intressid)	19,2	30,8	21,8	3,2	3,0	3,5	-29,2	13,5
Tulu portfelliinvesteeringutelt	306,0	593,0	323,9	51,5	57,3	52,2	-45,4	5,8
Tulu muudelt investeeringutelt	243,1	177,8	177,0	40,9	17,2	28,5	-0,4	-27,2
Muud tulud	19,5	35,2	26,5	3,3	3,4	4,3	-24,7	35,9
Tulude sissevool kokku	594,6	1 035,2	620,8	100,0	100,0	100,0	-40,0	4,4

Tulude väljavool moodustas I kvartalis 2,1 mld krooni, st oli 24% suurem kui aasta varem (vt tabel 16). Keskmisest kiiremini (36,5%) kasvas ühe kõige olulisema tululiigi – otseinvesteeringutulu väljavool, mis suurendas selle tululiigi osatähtsuse kogu tulu väljavoolus 77%ni. Rahaturuintresside languse tõttu vähenes muu investeeringutulu väljavool aastaga 20%.

Tabel 16. Tulude väljavool Eestist

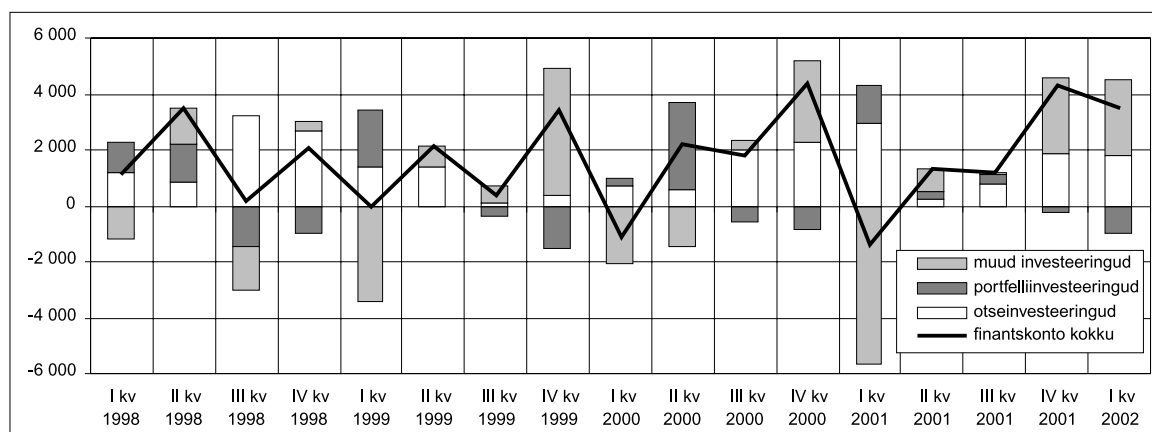
	Maht (mln kr)			Osatähtsus (%)			Muut (%)	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Tulu otseinvesteeringutelt	-1 214,8	-1 935,7	-1 658,5	70,2	72,1	77,3	-14,3	36,5
sh tulu põhikapitalilt	-1 150,9	-1 860,8	-1 590,7	66,5	69,3	74,1	-14,5	38,2
tulu võlgadelt (intressid)	-63,9	-74,9	-67,8	3,7	2,8	3,2	-9,5	6,1
Tulu portfelliinvesteeringutelt	-133,6	-448,0	-181,0	7,7	16,7	8,4	-59,6	35,5
Tulu muudelt investeeringutelt	-379,2	-298,7	-302,1	21,9	11,1	14,1	1,1	-20,3
Muud tulud	-3,8	-3,2	-4,4	0,2	0,1	0,2	37,5	15,8
Tulude väljavool kokku	-1 731,4	-2 685,6	-2 146,0	100,0	100,0	100,0	-20,1	23,9

Ülekanded

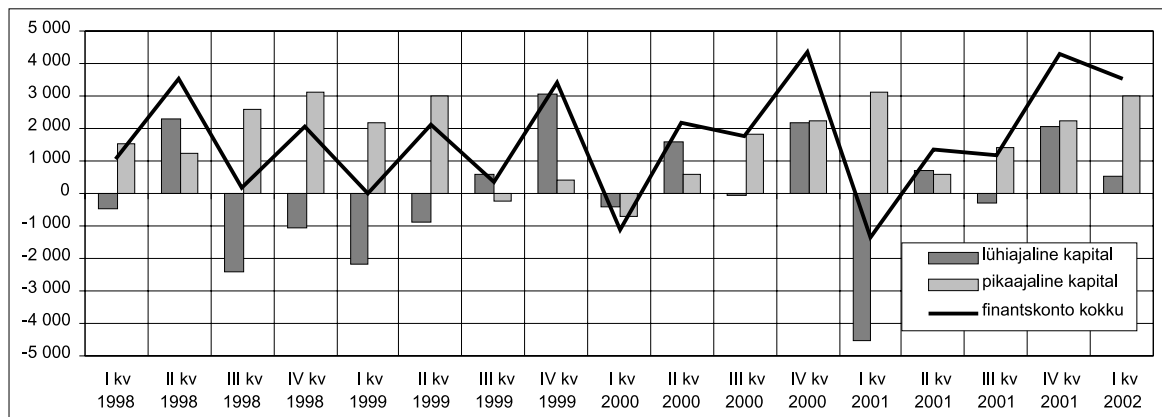
Ülekannete bilansi positiivne saldo moodustas I kvartalis 602 mln krooni, jäädes ligilähedaselt 2001. a sama perioodi tasemele. Esialgsel hinnangul kasvas valitsusülekannete krediid aastaga 6,6%. Eraülekannete krediid ja deebet suurenesid võrreldes 2001. a I kvartaliga vastavalt 10,7 ja 55%, mille tulemusena saldo kahanes 29,2%.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO

Kapitali-ja finantskonto ülejääk oli 2002. aasta I kvartalis 3,6 miljardit krooni. Finantskonto struktuurist annavad liikide ja tähtaegade lõikes ülevaate joonised 10 ja 11.

Joonis 10. Välisinvesteeringukapitali voogude struktuur (mln kr)

Joonis 11. Finantskonto tähtajaline struktuur (mln kr)

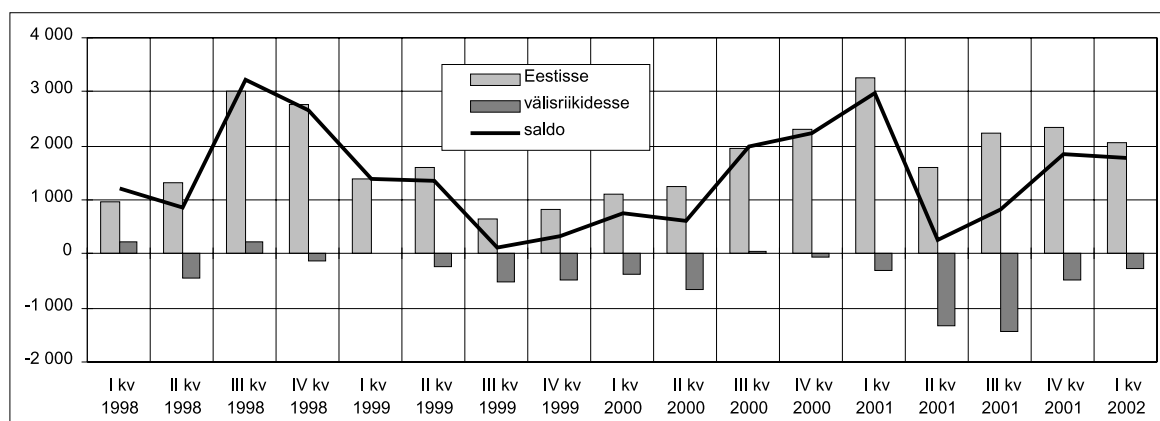
Otseinvesteeringud

Otseinvesteeringute saldo oli 2002. a I kvartalis positiivne, moodustades 1,8 miljardit krooni. Mitteresidendid investeerisid Eestisse enam kui 2 mld krooni ja Eesti otseinvesteeringud välismaal kasvasid ligi 300 mln krooni võrra (vt tabel 17 ja joonis 12). Pool finantskonto ülejäägist moodustas otseinvesteeringute netosissevool.

Tabel 17. Otseinvesteeringute struktuur

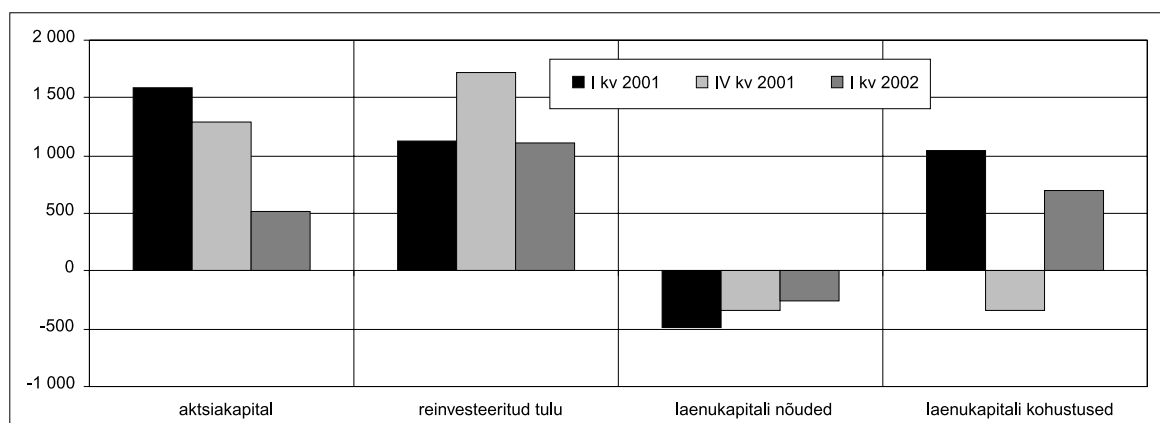
	Eestisse						Välismaale					
	mln kr			Osatähtsus (%)			mln kr			Osatähtsus (%)		
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Aksia(osa)kapital	1 586,0	1 299,2	522,0	48,6	55,4	25,3	-80,8	-51,3	-90,1	27,5	10,6	31,4
Sissevool	1 814,9	1 716,5	771,5	55,6	73,2	37,5	12,9	214,6	14,4	-4,4	-44,3	-5,0
Väljavool	-228,9	-417,3	-249,5	-7,0	-17,8	-12,1	-93,7	-265,9	-104,5	31,8	54,9	36,4
Reinvesteeritud tulu	1 131,4	1 716,5	1 104,7	34,6	73,2	53,6	-5,1	-186,2	-64,7	1,7	38,5	22,5
Nõuded	-671,3	-942,2	-480,0	-20,6	-28,8	-14,7	-48,7	-232,5	-72,7	-1,5	-7,1	-2,2
Kohustused	1 802,7	2 658,7	1 584,7	55,2	81,4	48,5	43,6	46,3	8,0	1,3	1,4	0,2
Laenukapital (neto)	524,2	-598,4	-131,7	16,1	-25,5	-6,4	-200,7	-266,9	-126,3	68,2	55,2	43,9
Kaubanduskrediit	-363,0	-274,9	-220,0	-11,1	-11,7	-10,7	-42,3	54,5	-117,1	14,4	-11,3	40,7
Lühiajalised laenud	528,9	-574,9	247,8	16,2	-24,5	12,0	-113,0	-290,7	-29,5	38,4	60,1	10,3
Pikaajalised laenud	358,3	251,4	-159,5	11,0	10,7	-7,7	-45,4	-30,7	20,3	15,4	6,3	-7,1
Muud rahapaigutused	24,4	-73,0	564,9	0,7	-3,1	27,4	-7,7	20,5	-6,3	2,6	-4,2	2,2
Kokku	3 266,0	2 344,3	2 059,9	100,0	100,0	100,0	-294,3	-483,9	-287,4	100,0	100,0	100,0

Välismaised otseinvesteeringud Eestisse olid mõnevõrra väiksemad kui 2001. a IV kvartalis. Neljandik pikaajalistest finantsinvesteeringutest paigutati aksia(osa)kapitali. Endises tempos kasvas reinvesteeritud tulu, mis moodustas I kvartalis poole otseinvesteeringute sissevoolust. Samuti olid suured muud rahapaigutused, mille kasv oli seotud välisosanikele välja maksmata dividendide suurenemisega. Laenukapitali positsioon kahanes 0,1 miljardi krooni võrra. Vaid lühiajaliste laenude saldo oli positiivne, kuna kohustused olulise osalusega investori ees

Joonis 12. Otseinvesteeringud (mln kr)

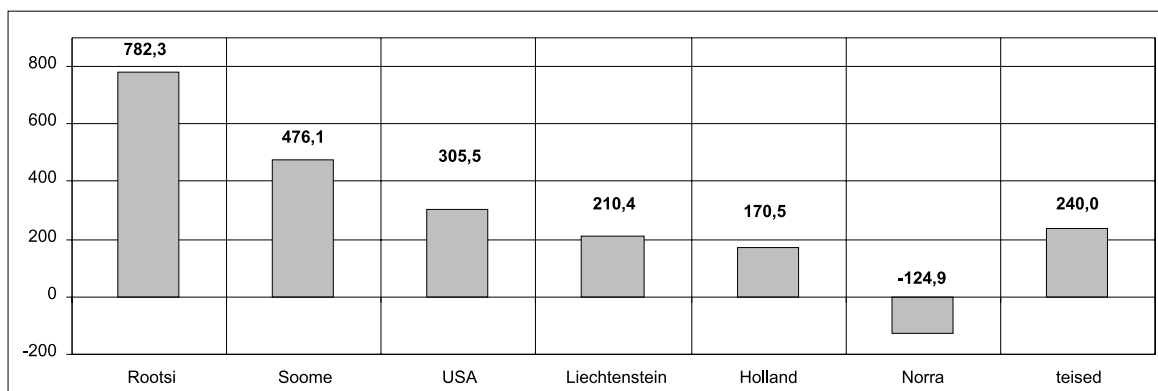
kasvasid 350 miljonit krooni. Pikaajaliste võlgnevuste puhul ületasid tagasimaksud kohustuste kasvu ligi 0,2 mld krooni võrra ning samas suurusjärgus kasvas ka välismaiste investorite võlgnevus kaupade ja teenuste eest (vt joonis 13).

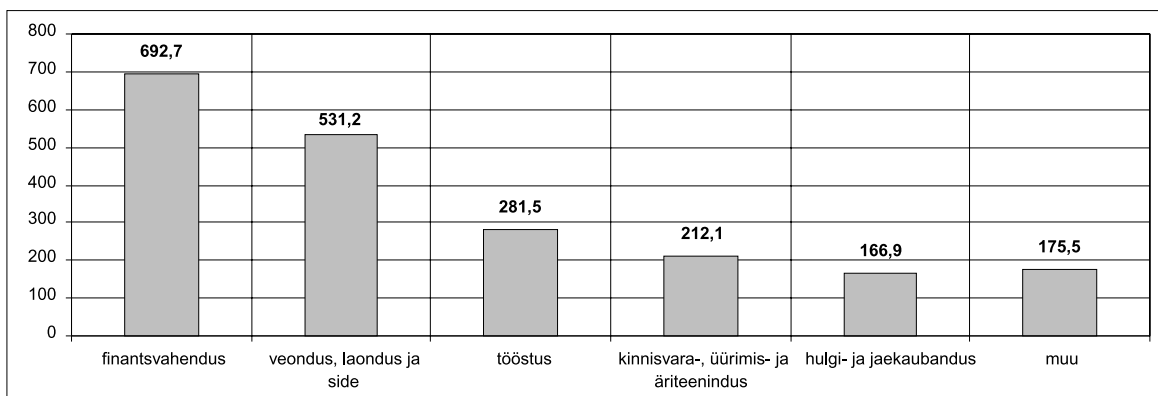
Joonis 13. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

Suurem osa (60%) Eestisse tehtud otseinvesteeringuid pärines Soomest ja Rootsist ning üle poole nendest paigutati finantsvahendusse. Märkimisväärselt kasvasid ka Ameerika Ühendriikide, Liechtensteini ja Hollandi investeeringud. Tegevusvaldkondadest eelistati lisaks finantssektorile veel veondust, laondust ja sidet ning töötlevat tööstust (vt joonised 14 ja 15).

Eesti ettevõtjate poolt välismaale tehtud otseinvesteeringud jäid 2001. a sama perioodi tasemele. Kolmandik otseinvesteeringutest paigutati välismaiste tütar(sidus)ettevõtjate aktsia(osa)kapitali. Eesti ettevõtjate pikaajaliste finantsinvesteeringute väärtus välismaal kasvas 65 miljoni krooni võrra. Laenukapitali osas toimus ulatuslik investeeringute väljavool.

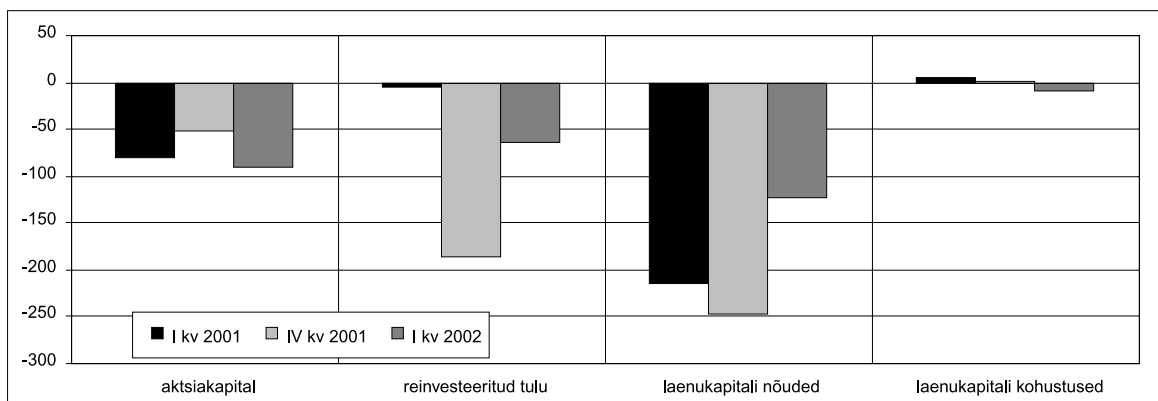
Joonis 14. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur riigiti 2002. aasta I kvartalis (mln kr)

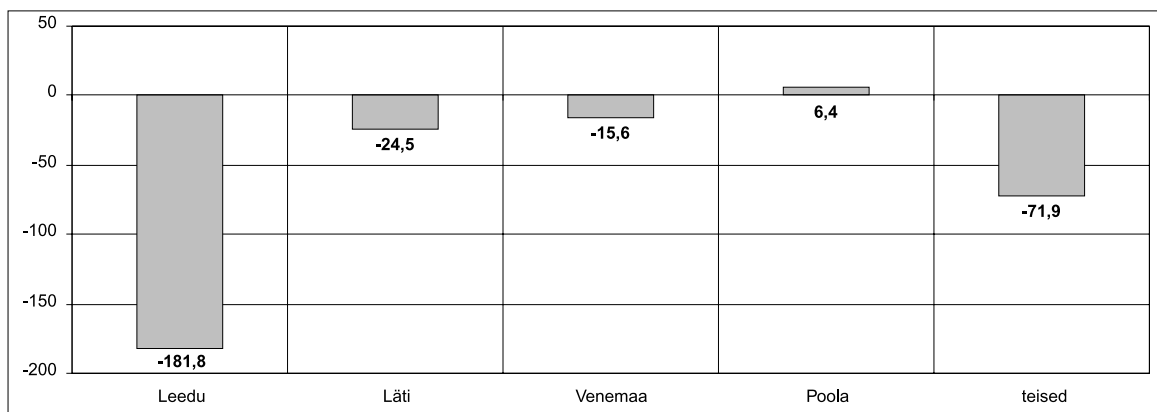
Joonis 15. Eestisse tehtud otseinvesteeringute struktuur tegevusalati 2002. aasta I kvartalis (mln kr)

Kaubanduskrediidi nõuded tütar(sidus)ettevõtjatele suurenesid 102 miljonit krooni (vt joonis 16).

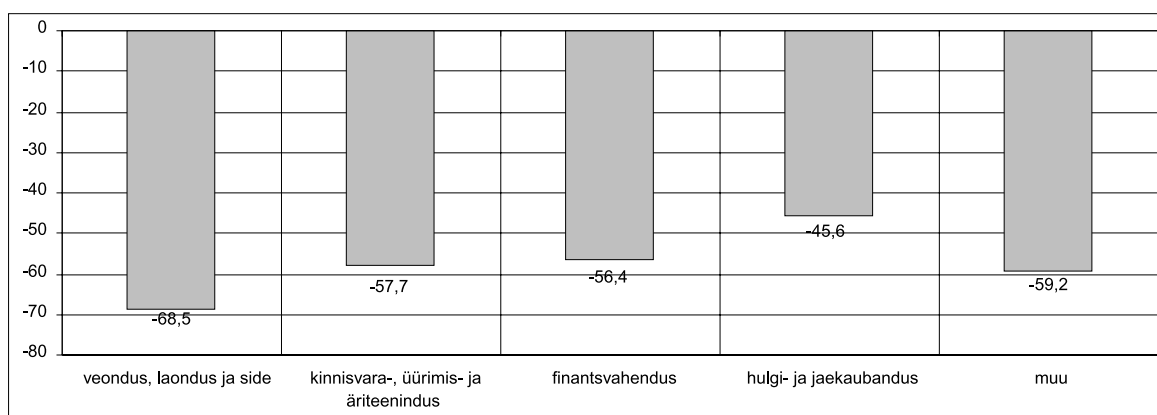
Endiselt investeeriti enim Leedu majandusse, peamiselt tööstusse. Üsna võrdses mahus kasvatasid oma investeeringuid välismaal veenduse, laenduse ja side, kinnisvara-, üürimis- ja äriteeninduse, finantsvahenduse ning hulgi- ja jaekaubanduse ettevõtjad (vt joonised 17 ja 18).

Joonis 16. Välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuur (mln kr)

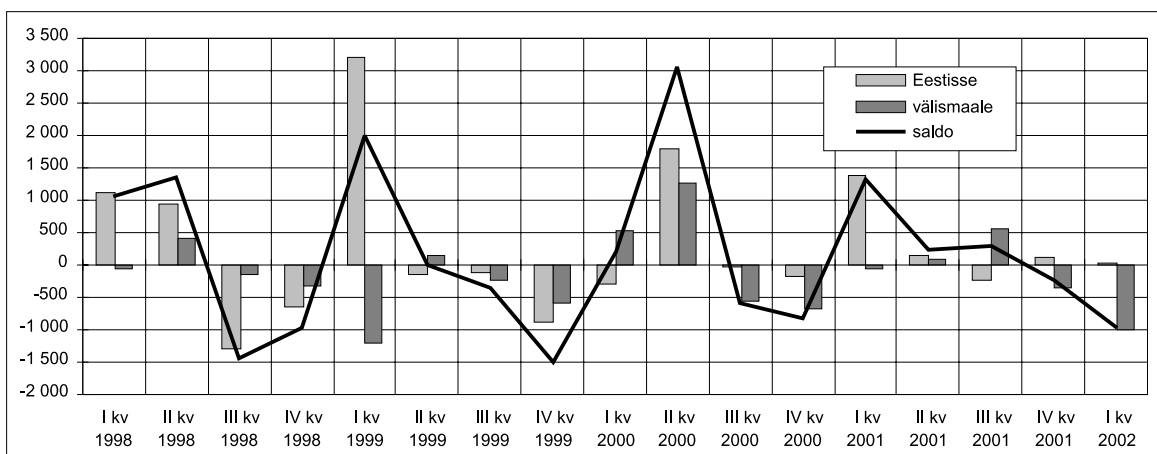
Joonis 17. 2002. aasta I kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud riigiti (mln kr)

Joonis 18. 2002. aasta I kvartalis välismaale tehtud otseinvesteeringud tegevusalati (mln kr)

Portfelliinvesteeringud

Portfelliinvesteeringute netoväljavool oli 2002. a I kvartalis 965 miljonit krooni ning see oli seotud peamiselt krediitiasutuste ja muu sektori ettevõtjate võlaväärtpaberinõuete kasvuga (vt joonis 19 ja tabel 18).

Joonis 19. Portfelliinvesteeringud (mln kr)

Tabel 18. Portfelliinvesteeringud väärtpaberite liigi ja majandussektorite järgi (mln kr)

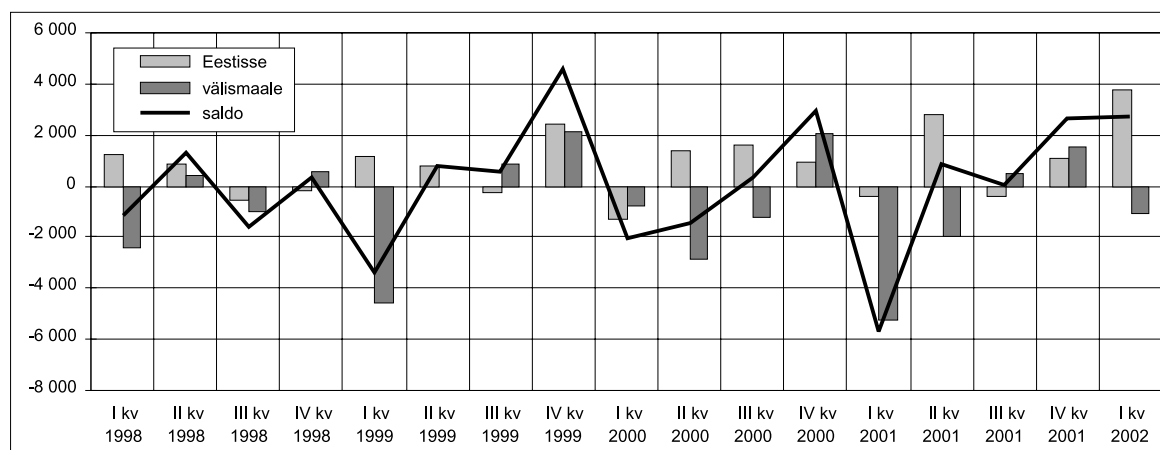
	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Kokku	-62,4	-339,1	-987,6	1 385,8	103,1	22,8	1 323,4	-236,0	-964,8
Omandiväärtpaberid	431,4	-158,1	-27,5	-1,9	211,4	300,1	429,5	53,3	272,6
Krediidiasutused	396,8	-6,8	4,9	47,5	79,8	-161,9	444,3	73,0	-157,0
Muud sektorid	34,6	-151,3	-32,4	-49,4	131,6	462,0	-14,8	-19,7	429,6
Võlaväärtpaberid	-493,8	-181,0	-960,1	1 387,7	-108,3	-277,3	893,9	-289,3	-1 237,4
Keskpank									
Valitsussektor	-215,1	76,6	-50,1	-2,7	-57,1	-1,5	-217,8	19,5	-51,6
Krediidiasutused	-73,5	-6,5	-460,9	1 039,7	60,0	-198,4	966,2	53,5	-659,3
Muud sektorid	-205,2	-251,1	-449,1	350,7	-111,2	-77,4	145,5	-362,3	-526,5

Portfelliinvesteeringunõuded suurenesid I kvartalis 988 miljoni krooni võrra, st võrreldes 2001. a IV kvartaliga peaaegu kolm korda. Selle põhjuseks olid krediidiasutuste ja muu sektori ettevõtjate kasvanud investeeringud mitteresidentide võlainstrumentidesse (vastavalt 461 ja 449 miljonit krooni).

Portfelliinvesteeringukohustused suurenesid I kvartalis 23 miljoni krooni võrra. Kapitali sissevoolu positiivset saldot aitasid säilitada muu sektori ettevõtjate omakapitali tehtud omandiväärtpaberinvesteeringud 462 miljoni krooni ulatuses. Residentidest ettevõtjad vähendasid oma võlaväärtpaberikohustusi mitteresidentide ees 277 miljoni krooni võrra. Peamiselt tegid seda krediidiasutused ja muu sektori ettevõtjad.

Muud investeeringud

Muu välisinvesteeringukapitali voogude positiivne saldo oli 2002. a I kvartalis 2,7 miljardit krooni, st eelnenud kvartaliga samal tasemel. Välisnõuded suurenesid 1,1 ja -kohustused 3,8 miljardi krooni võrra (vt joonis 20, tabelid 19 ja 20). Toimunud muutused olid valdavalt seotud lühiajalise kapitaliga.

Joonis 20. Muud investeeringud (mln kr)

Tabel 19. Muud investeeringud kapitali liigi järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Kokku	-5 271,3	1 562,7	-1 067,9	-399,1	1 120,9	3 782,1	-5 670,4	2 683,6	2 714,2
sh kaubanduskrediit	-301,4	-48,5	-260,2	-480,2	10,6	110,6	-781,6	-37,9	-149,6
laenud	-1 655,6	26,4	-1 095,9	536,0	917,3	2 356,1	-1 119,6	943,7	1 260,2
hoiused	-3 156,4	1 550,9	152,2	-315,9	50,8	1 340,0	-3 472,3	1 601,7	1 492,2
muu kapital	-157,9	33,9	136,0	-139,0	142,2	-24,6	-296,9	176,1	111,4

Tabel 20. Muud investeeringud tähtaja järgi (mln kr)

	Nõuded			Kohustused			Saldo		
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Kokku	-5 271,3	1 562,7	-1 067,9	-399,1	1 120,9	3 782,1	-5 670,4	2 683,6	2 714,2
Pikaajaline kapital	-536,4	227,1	261,1	695,5	141,3	973,8	159,1	368,4	1 234,9
Keskpank	0,2		3,0		-1,4		0,2	-1,4	3,0
Valitsussektor				-43,0	-24,8	-13,3	-43,0	-24,8	-13,3
Krediidiasutused	-154,7	-51,9	148,5	124,7	-411,5	208,9	-30,0	-463,4	357,4
Muud sektorid	-381,9	279,0	109,6	613,8	579,0	778,2	231,9	858,0	887,8
Lühiajaline kapital	-4 734,9	1 335,6	-1 329,0	-1 094,6	979,6	2 808,3	-5 829,5	2 315,2	1 479,3
Keskpank	-37,0	-66,1	106,8	-59,3	-89,5	1 515,8	-96,3	-155,6	1 622,6
Valitsussektor	43,9	27,2	-31,9				43,9	27,2	-31,9
Krediidiasutused	-3 969,2	-325,4	-1 220,6	-575,8	796,5	1 528,5	-4 545,0	471,1	307,9
Muud sektorid	-772,6	1 699,9	-183,3	-459,5	272,6	-236,0	-1 232,1	1 972,5	-419,3

Nõuete 1,1 miljardi krooni suurune kasv oli peamiselt seotud krediidiasutuste poolt mitteresidentidele antud lühiajaliste laenudega (1,2 mld kr), pikaajalisi laene maksti kvartali jooksul tagasi 148 miljoni krooni ulatuses. Residentide hoiused välismaistes krediidiasutustes vähenesid 150 mln kr võrra ning see välisaktivates toimunud muudatus oli peamiselt seotud muu sektori ettevõtjatega. Kaubanduskrediidi nõuded suurenesid kvartali jooksul 260 miljonit krooni.

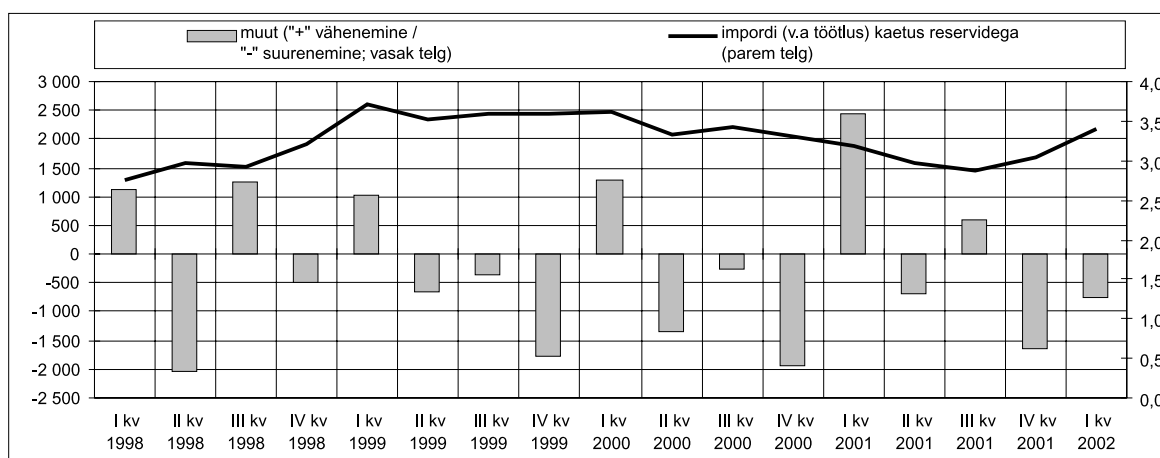
Muude investeeringute **kohustused** suurenesid kvartali jooksul 3,8 miljardi krooni võrra. Rohkem kui kolmandiku kasvust andis mitteresidentide hoiuste suurenemine Eesti krediidiasutustes (1,3 mld kr), kuid seda toetasid ka keskpanga suuremahulised tehingud. Märkimisväärne oli ka pankade ja muu sektori ettevõtjate poolt võetud laenude kasv, vastavalt 371 ja 396 miljonit krooni.

RESERVID

Kapitali sissevool kapitali- ja finantskontol ületas I kvartalis jooksevkonto puudujäägi, mistõttu maksebilanss tervikuna oli ülejäägiga ning Eesti Panga kulla- ja välisvaluuta-reservid suurenesid 756 miljoni krooni võrra (vt tabel 21). Kuna kaupade väljavedu võrreldes eelmise kvartaliga vähenes, siis impordi kaetus reservidega suurenes (vt joonis 21).

Tabel 21. Reservide muut

	mln kr			Osatähtsus %		
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002
Kuld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sularaha ja hoiused	2 285,4	88,3	-890,8	93,1	-5,4	117,8
Väärtpaberid	166,9	-1 723,9	135,1	6,8	105,3	-17,9
Omandiväärtpaberid				0,0	0,0	0,0
Võlakirjad	-913,2	380,0	515,3	-37,2	-23,2	-68,2
Rahaturuinstrumendid	1 080,1	-2 103,9	-380,2	44,0	128,5	50,3
Muud nõuded	1,6	-1,4	-0,4	0,1	0,1	0,1
Kokku	2 453,9	-1 637,0	-756,1	100,0	100,0	100,0

Joonis 21. Kulla- ja välisvaluutareservide muut (mln kr) ja impordi kaetus reservidega (kvartalites)

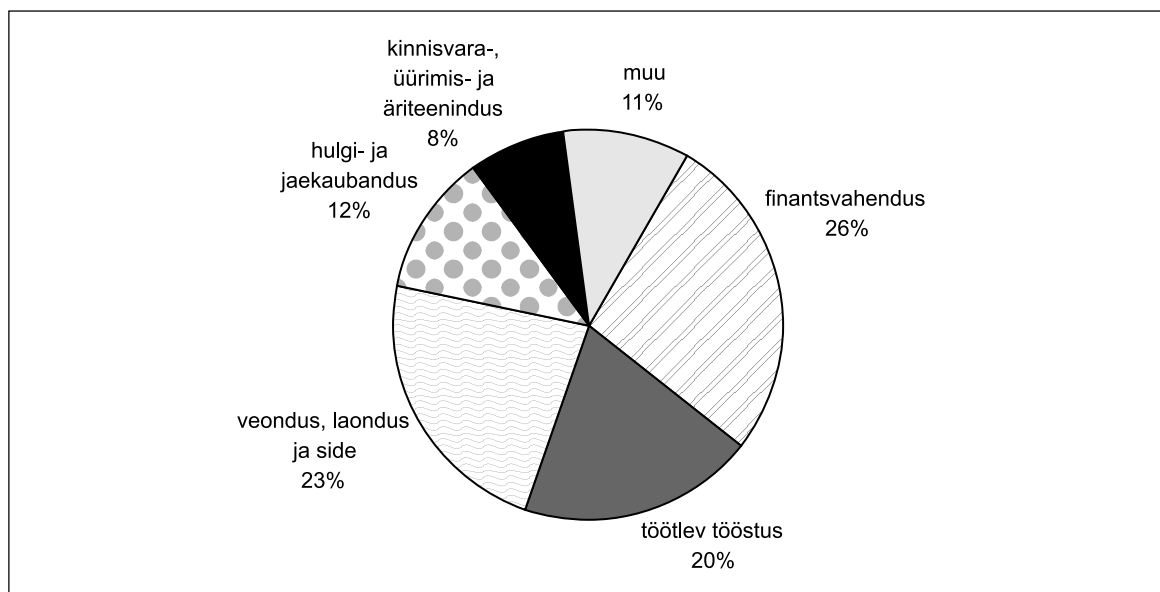
EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA VÄLISVÕLG 31. märtsil 2002

2002. a. I kvartali lõpuks moodustasid kõik Eestisse tehtud välisinvesteeringud 118,1 miljardit krooni, millest 52,7% ehk 62,3 mld kr olid saanud otseinvesteeringutena, mis oma põhiosas välisvõlga ei tekita (vt tabel 22). Välisinvestoritele enam huvi pakkunud majandussektorid on finantsvahendus (26% otseinvesteeringutest), veondus, laondus ja side (23%) ning töötlev tööstus (20%; vt joonis 22). Põhiline osa otseinvesteeringukapitalist on tulnud Rootsist (36%) ja Soomest (29%; vt joonis 23).

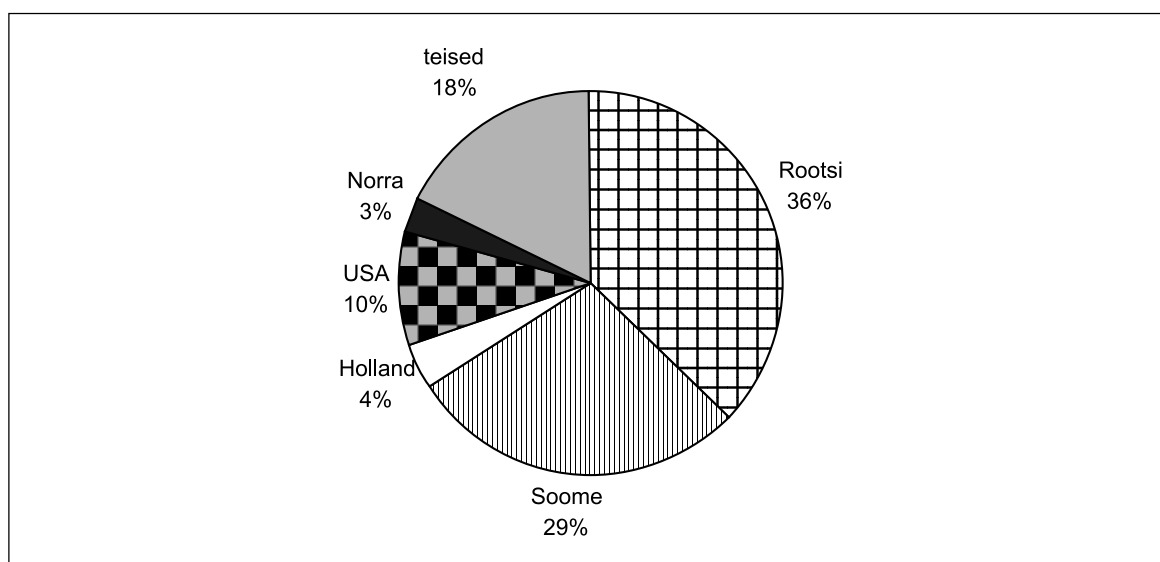
Tabel 22. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (mln kr)¹

	31.12.01	%	31.03.02	%
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)				
Otseinvesteeringud välismaal	7 815,7	15,1	8 024,9	14,6
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeritud tulud	5 058,8	9,8	5 160,4	9,4
Muu kapital	2 756,9	5,3	2 864,5	5,2
Portfelliinvesteeringud välismaal	4 637,6	9,0	5 663,2	10,3
Omandiväärtpaberid	398,2	0,8	419,8	0,8
Võlaväärtpaberid	4 239,4	8,2	5 243,4	9,5
Pikaajalised	1 616,2	3,1	2 032,0	3,7
Lühiajalised	2 623,2	5,1	3 211,4	5,8
Tuletisinstrumendid	154,3	0,3	158,6	0,3
Muud investeeringud välismaal	24 508,6	47,4	25 782,3	46,8
Kaubanduskrediit	4 990,4	9,7	5 383,0	9,8
Laenud	9 255,2	17,9	10 399,1	18,9
Pikaajalised	3 955,3	7,7	3 752,3	6,8
Lühiajalised	5 299,9	10,3	6 646,8	12,1
Hoiused	9 760,9	18,9	9 614,9	17,5
Muud nõuded	502,1	1,0	385,3	0,7
Reservid	14 552,5	28,2	15 436,8	28,0
VÄLISNÕUDED KOKKU	51 668,7	100,0	55 065,8	100,0
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)				
Otseinvesteeringud Eestis	55 905,3	52,6	62 252,4	52,7
Aksia(osa)kapital ja reinvesteeritud tulud	43 991,8	41,4	49 894,8	42,3
Muu kapital	11 913,5	11,2	12 357,6	10,5
Portfelliinvesteeringud Eestis	13 521,2	12,7	14 972,1	12,7
Omandiväärtpaberid	7 129,1	6,7	8 853,9	7,5
Võlaväärtpaberid	6 392,1	6,0	6 118,2	5,2
Pikaajalised	6 334,9	6,0	6 059,4	5,1
Lühiajalised	57,2	0,1	58,8	0,0
Tuletisinstrumendid	112,1	0,1	110,8	0,1
Muud investeeringud Eestis	36 689,9	34,5	40 754,9	34,5
Kaubanduskrediit	6 131,7	5,8	6 276,6	5,3
Laenud	19 853,9	18,7	22 379,8	19,0
Pikaajalised	15 512,9	14,6	16 555,1	14,0
Lühiajalised	4 341,0	4,1	5 824,7	4,9
Hoiused	8 099,9	7,6	9 440,0	8,0
Muud kohustused	2 604,4	2,5	2 658,5	2,3
VÄLISKOHUSTUSED KOKKU	106 228,5	100,0	118 090,2	100,0
RAHVUSVAHELINE NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-54 559,8		-63 024,4	
sh lühiajaline positsioon	4 703,3		3 209,3	
pikaajaline positsioon	-59 263,1		-66 233,7	

¹ Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

Joonis 22. Otseinvesteeringupositsioon Eestis tegevusalati 31. märtsil 2002

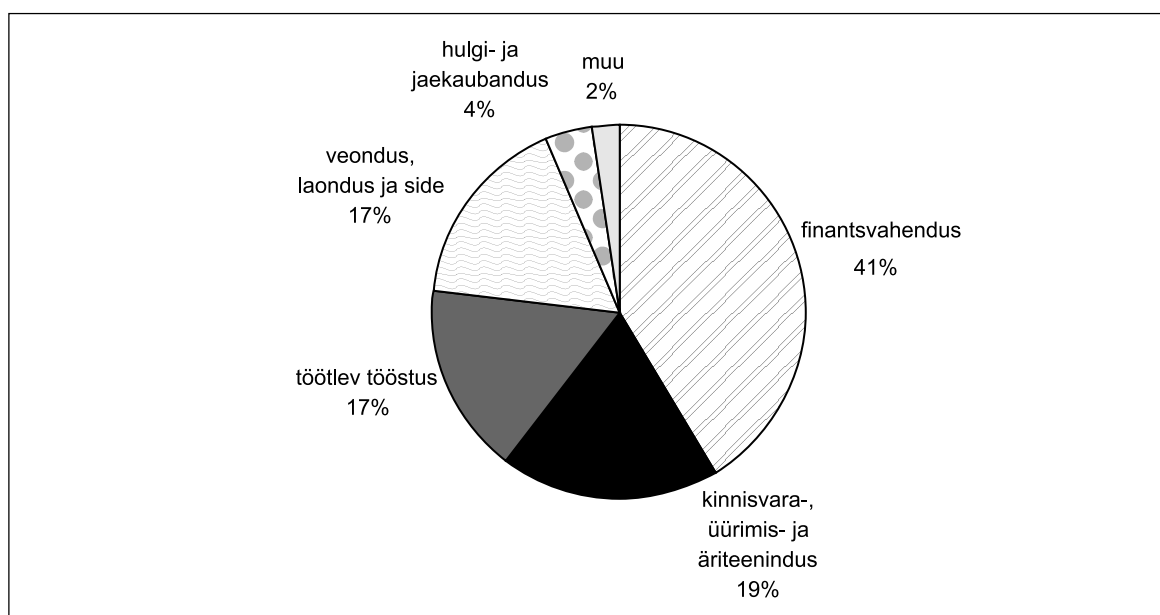
Joonis 23. Otseinvesteeringupositsioon Eestis riigiti 31. märtsil 2002

Eestisse tehtud välisinvesteeringute struktuur muutus vähe, võrreldes 2001. a lõpuga. Otseinvesteeringutest on kiiremini suurenenud aktsia(osa)kapitali ja reinvesteeritud tulu osatähtsus. Aktsia(osa)kapitali ja omandiväärtpaberitesse tehtud portfelliinvesteeringute osatähtsust suurendas nii kapitali sissevool kui ka aktsiahindade tõus.

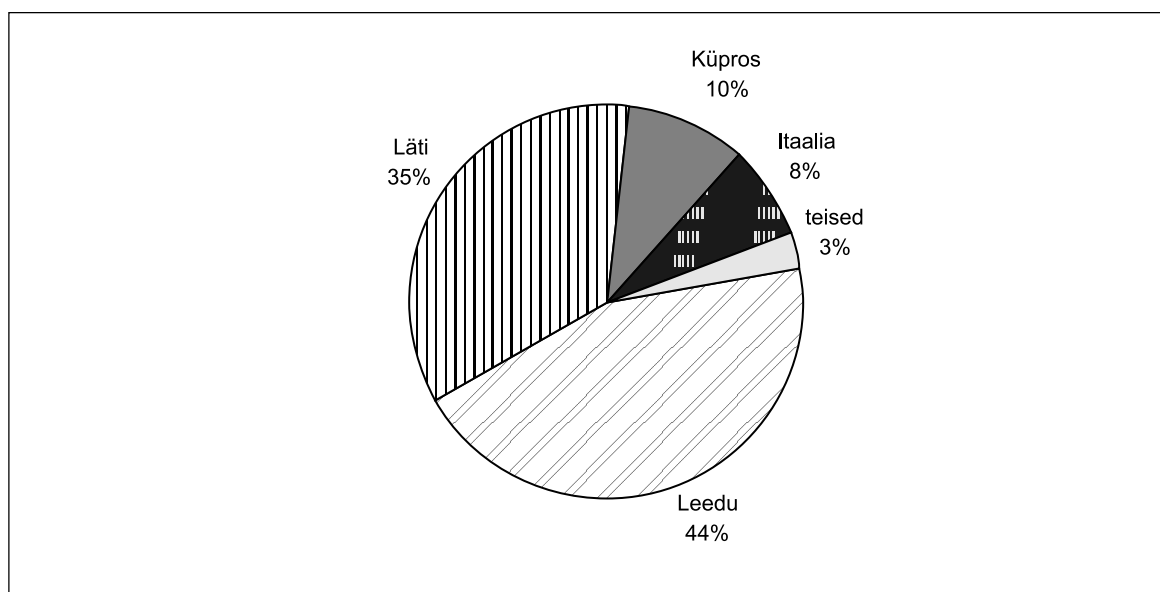
Eesti investeeringud välisriikidesse moodustasid I kvartali lõpuks 55,1 miljardit krooni. Ligi pool sellest olid laenu- ja hoiused ning rohkem kui veerand keskpanga kulla- ja välisvaluutareservid. Otseinvesteeringud moodustasid enam kui 14% kõigist välismaale tehtud investeeringutest. Eelistatumad majandussektorid on Eesti investorite jaoks

finantsvahendus (41% kõigist otseinvesteeringutest välismaale) ning kinnisvara-, üürimis- ja äriteenindus (19%; vt joonis 24). Riigiti on kõige enam otseinvesteeringuid tehtud Leetu (44%) ja Läti (35%; vt joonis 25).

Väliskohustuste ülekaalu tõttu oli Eesti netoinvesteeringu positsioon I kvartali lõpul 63 miljardi krooni ulatuses negatiivne. Eesti kõigi sektorite koguvälisvõlg oli 31. märtsi seisuga 62,6 mld kr ja Eesti netovälisvõlg (võla iseloomuga välisnõuete ja -kohustuste vahe) 9,9 mld

Joonis 24. Eesti otseinvesteeringu positsioon välismaal tegevusalati 31. märtsil 2001

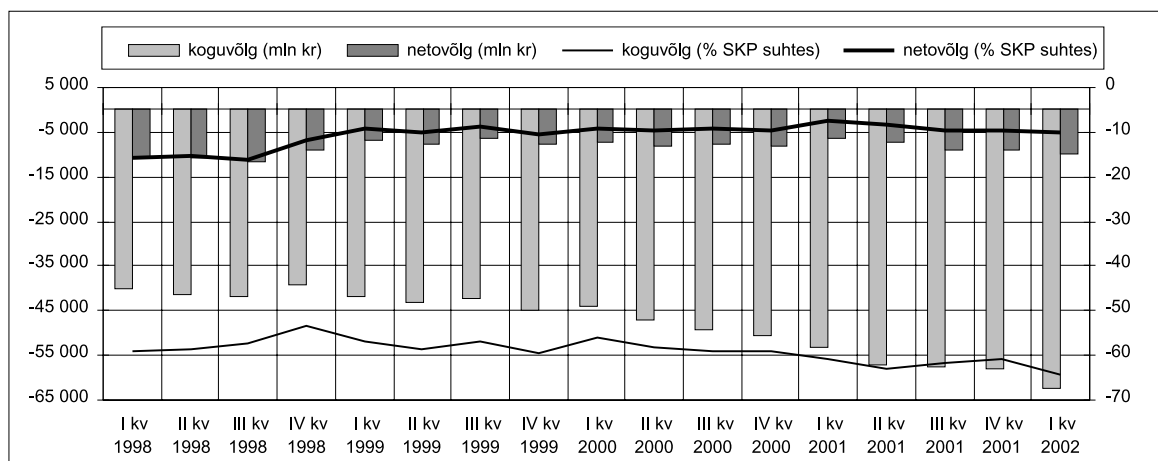

Joonis 25. Eesti otseinvesteeringu positsioon välismaal riigiti 31. märtsil 2002

kr (vähem kui 10% viimase nelja kvartali oodatava SKP suhtes; vt tabel 23). Eesti kogu- ja netovälisvõla dünaamikat kirjeldab joonis 26.

Tabel 23. Välisvõlg (mln kr)

	31.12.01	%	31.03.02	%
VÕLAKOHUSTUSED				
Lühiajalised	19 985,2	34,5	23 009,1	36,8
Valitsussektor	0,0	0,0	0,0	0,0
Keskpank	17,4	0,0	1 636,4	2,6
Krediitiasutused	11 162,1	19,2	12 692,1	20,3
Muud sektorid	8 805,7	15,2	8 680,6	13,9
Pikaajalised	38 021,6	65,5	39 584,5	63,2
Valitsussektor	2 985,6	5,1	2 976,5	4,8
Keskpank	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediitiasutused	8 821,7	15,2	8 836,0	14,1
Muud sektorid	26 214,3	45,2	27 772,0	44,4
KOGUVÄLISVÕLG	58 006,8	100,0	62 593,6	100,0
VÕLANÕUDED				
Lühiajalised	37 671,0	76,8	40 618,8	77,2
Valitsussektor	1 734,6	3,5	1 819,4	3,5
Keskpank	14 616,6	29,8	15 399,5	29,3
Krediitiasutused	11 787,4	24,0	13 460,0	25,6
Muud sektorid	9 532,4	19,4	9 939,9	18,9
Pikaajalised	11 356,6	23,2	12 025,8	22,8
Valitsussektor	0,0	0,0	0,0	0,0
Keskpank	16,9	0,0	14,1	0,0
Krediitiasutused	1 289,8	2,6	1 150,6	2,2
Muud sektorid	10 049,9	20,5	10 861,1	20,6
VÕLANÕUDED KOKKU	49 027,6	100,0	52 644,6	100,0
NETOVÄLISVÕLG				
Lühiajaline	17 685,8		17 609,7	
Valitsussektor	1 734,6		1 819,4	
Keskpank	14 599,2		13 763,1	
Krediitiasutused	625,3		767,9	
Muud sektorid	726,7		1 259,3	
Pikaajaline	-26 665,0		-27 558,7	
Valitsussektor	-2 985,6		-2 976,5	
Keskpank	16,9		14,1	
Krediitiasutused	-7 531,9		-7 685,4	
Muud sektorid	-16 164,4		-16 910,9	
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	-8 979,2		-9 949,0	

Joonis 26. Eesti majanduse bruto- ja netovälisvõlg (mln kr, vasak telg) ja % SKP suhtes (parem telg)

KLIENTIDE RAHVUSVAHELISED TEHINGUD — EESTI PANGASÜSTEEMI VAHENDUSEL —

Tehingute arv ja käive

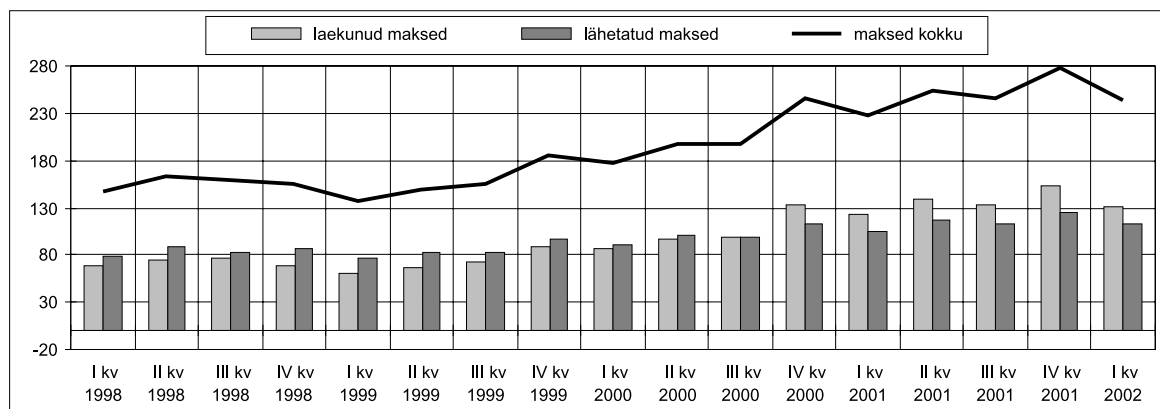
Sesoonsete tegurite tõttu vähenes rahvusvaheliste maksete⁴ üldarv 2002. a I kvartalis võrreldes 2001. a IV kvartaliga – laekunud maksete arv 14% ja lähetatud maksete arv 10% (vt tabel 24 ja joonis 27). Võrreldes 2001. a I kvartaliga aga suurenes nii laekunud kui ka lähetatud maksete arv enam-vähem võrdselt (7–8%).

Analoogiline oli ka rahvusvaheliste maksete käibe dünaamika: võrreldes 2001. a IV kvartaliga vähenes see laekunud maksete osas 19% ja lähetatud maksete osas 8%,

Tabel 24. Rahvusvaheliste maksete arv

	tuh tk			Muut %	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Laekunud maksed	123	153	132	-14	7
Lähetatud maksed	104	124	112	-10	8
Kokku	227	277	244	-12	7

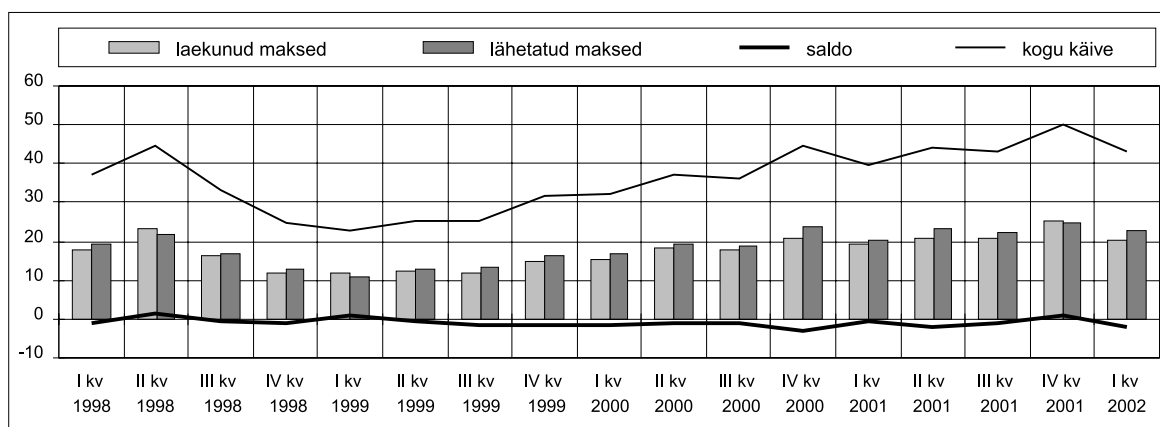
⁴ Rahvusvahelised maksed ei sisalda residentide omavahelisi ja mitteresidentide omavahelisi tehinguid.

Joonis 27. Rahvusvaheliste maksete arv (tuh tk)

võrreldes 2001. a I kvartaliga aga suurenes vastavalt 5 ja 12% (vt tabel 25 ja joonis 28). Laekunud maksete keskmine suurus oli 2002. a I kvartalis 155 800 krooni, mis on 6% väiksem kui eelmises kvartalis, aga 1,5% suurem kui 2001. a I kvartalis. Lähetatud maksete keskmine suurus – 201 400 krooni – on 1,3% suurem kui 2001. a kvartalis ja 4% suurem kui sama aasta I kvartalis.

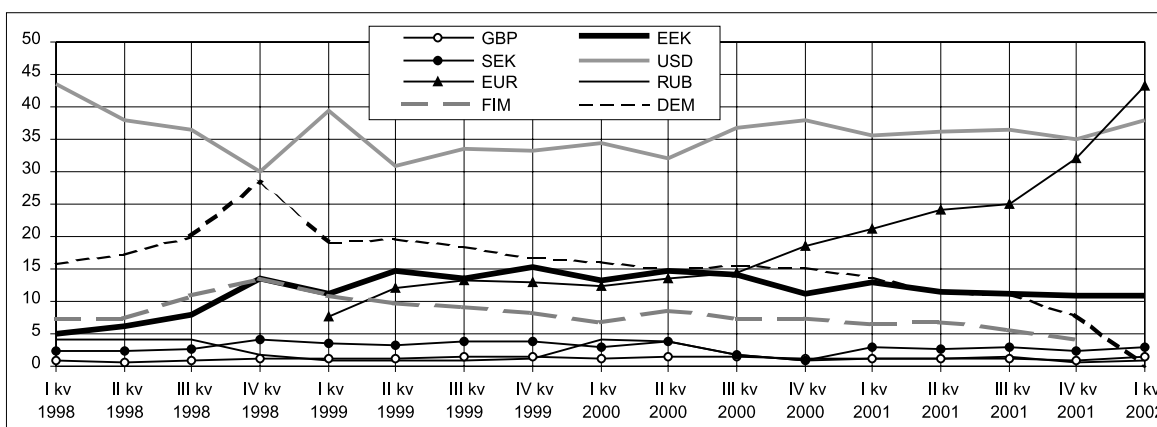
Tabel 25. Rahvusvaheliste maksete käive

	mld kr			Muut %	
	I kv 2001	IV kv 2001	I kv 2002	I kv 2002/ IV kv 2001	I kv 2002/ I kv 2001
Laekunud maksed	19,5	25,4	20,5	-19	5
Lähetatud maksed	20,2	24,7	22,6	-8	12
Kokku	39,7	50,1	43,1	-14	9

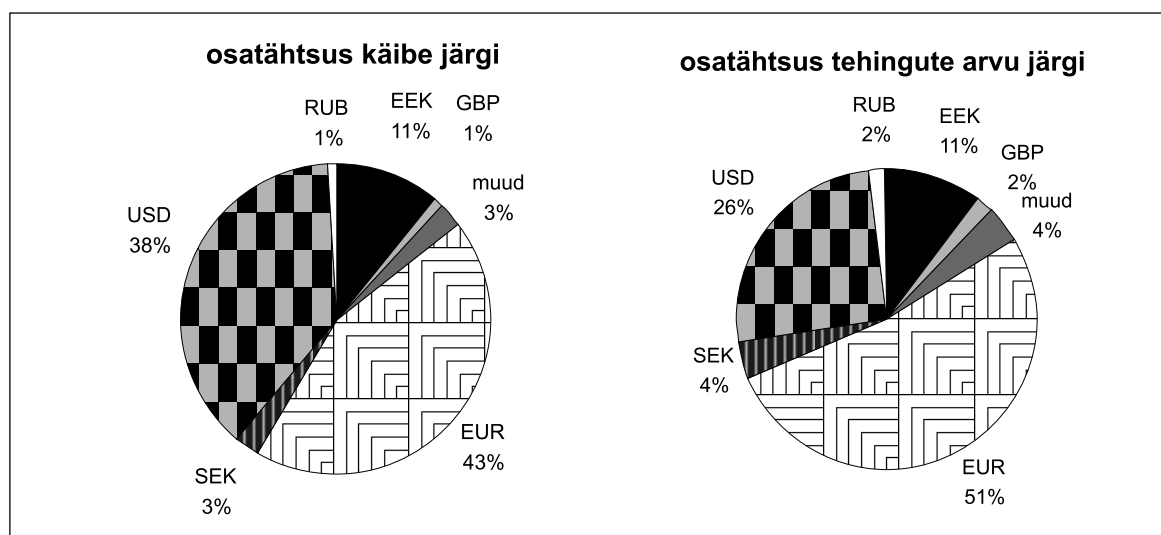

Joonis 28. Rahvusvaheliste maksete käive ja saldo (mld kr)

Valuutade kasutamine⁵

Eesti kommertspankade poolt 2002. a I kvartalis rahvusvahelistes maksetes kasutatud peamiste valuutade osatähtsus käibe järgi muutus ootuspäraselt seoses euro käibeletulekuga sularahana 1. jaanuarist 2002 (vt joonis 29). Saksa marga ja Soome marga käibelt kadumise järel haaraski nende positsioonid eelkõige euro, mille osatähtsus kasvas võrreldes 2001. a IV kvartaliga 11 protsendipunkti võrra ja moodustas 43% käibest (vt joonis 30). Mõningal määral (3 protsendipunkti) suurenes ka Ameerika dollari osakaal. Need kaks valuutat koos hõlmasid rahvusvaheliste maksete käibest 81%. Eesti krooni osatähtsus oli 11% tehingute kogukäibest nagu 2001. a IV kvartaliski. Ei muutunud ka Rootsi

Joonis 29. Valuutade kasutamine rahvusvahelistes maksetes (%)

Joonis 30. Valuutade kasutamise osatähtsus käibe ja tehingute arvu järgi (%)

⁵ Valuutade lõikes analüüsi tehes on kogumist välja jäetud tehingud alla 100 000 Eesti krooni, kuna viimased on Eesti Pangas olevas statistikas üksnes Eesti kroonides ning nende kaasamine moonutaks üldpilti.

krooni (3%), **Suurbritannia naela** ja **Vene rubla** (mõlemad 1%) osatähtsus, ülejäänud valuutade osa jäi tunduvalt väiksemaks, moodustades kokku 3% maksete kogukäibest.

Eurodes sooritati üle poole maksetest, **Ameerika dollarit** kasutati vaid 26% maksete puhul. **Eesti krooni** osatähtsus tehingute koguarvus jäi, nagu käibe puhulgi, 2001. a IV kvartali tasemele (11%). Ei suurenenud ka **Rootsi krooni** (4%), **Vene rubla** (2%) ja **Suurbritannia naela** (2%) kasutamine. Ülejäänud valuutasid kokku kasutati vähem kui 4% tehingute puhul.

MAKSEBILANSI PÕHIMÕISTED

Maksebilanss on statistiline aruanne, mis summeerib konkreetse riigi teatud perioodi jooksul sooritatud majandustehingud ülejäänud maailmaga. Perioodiks on tavaliselt kuu, kvartal või aasta.

Maksebilanss:

- kirjeldab välistmajandustegevusest saadava sisemajanduse koguprodukti (SKP; ingl k *gross domestic product*; GDP), rahvusliku koguprodukti (RKP, ingl k *gross national product*; GNP) ning majanduses kasutada oleva tulu (rahvuslik koguprodukt tulude aspektist; ingl k *gross disposable income*; GDI) kujunemist;
- näitab välisfinantseerimisallikate struktuuri;
- aitab hinnata ja võrrelda riigi välistmajanduslikku positsiooni teiste riikidega;
- aitab selgitada välisvaluutareserveid muutumise põhjusi.

Maksebilansitehing on üldjuhul residentide ja mitteresidentide vaheline tehing, milleks ei ole üksnes raha liikumine. Maksebilanss ja rahvusvaheline investeerimispositsioon on koostatud, lähtudes kahekordse kirjendamise põhimõttest ning tekkepõhisel alusel. Kõik maksebilansitehingud kajastatakse turuhindades.

Resident:

- 1) Eesti Vabariigi riigorganid ja -asutused kõige laiemas tähenduses (seadusandlik, täidesaatev ja kohtuvõim ning nende asutused, põhiseaduslikud institutsioonid), samuti kohalikud omavalitsusüksused ja nende asutused;
- 2) Välisriikides asuvad Eesti diplomaatilised, konsulaar- ja teised ametlikud esindused, samuti muud majandus- ja kommertstegevusega mittetegelevad Eesti asutuste ja organisatsioonide esindused välismaal;
- 3) Eesti Vabariigi seadusega loodud avalik-õiguslikud juriidilised isikud ja nende asutused;
- 4) Eestis registreeritud eraõiguslikud juriidilised isikud;
- 5) Eesti õiguskorraga lubatud Eestis asutatud ja tegutsevad osalist õigusvõimet omavad isikute ühendused ja organisatsioonid, mis ei ole juriidilised isikud;
- 6) Eestis registreeritud välismaa juriidiliste isikute filiaalid ja esindused;
- 7) Füüsilised isikud:
 - a) Eestis elavad Eesti kodanikud;
 - b) Eestis elavad välismaalased, kellel on alaline elamisluba;
 - c) Eestis elavad välismaalased, kellel on tähtajaline elamisluba vähemalt üheks aastaks;
 - d) Välisriikides õppivad või ravil viibivad punktides a)–c) nimetatud isikud, sõltumata õpingute või ravi kestusest;
 - e) Välisriigis viibivad, immuniteeti ja diplomaatilisi privileege kasutavad Eesti Vabariigi diplomaadid, sõjaväelased, konsulaar- ja teiste ametlike esinduste töötajad ning nende perekonnaliikmed.

Mitteresident: kõik ülejäänud isikud, kes pole hõlmatud mõiste “resident” all.

Välisnõuded (-aktiva) on residentide nõuded mitteresidentidele. Nõueteks on näiteks residentsete pankade välismaal asuvad korrespondentarved, residentide poolt antud välislaenuid jne.

Väliskohustused (-passiva) on mitteresidentide nõuded residentidele, näiteks majandussektorite välisvõlgnevus, mitteresidentide valduses olevad residentide väärtpaberid jne.

F.o.b (ingl k *free on board*) **hind** näitab kauba maksumust ning kulutusi, mis on seotud kauba veo ja kindlustamisega eksportiva maa tollipiirini.

C.i.f (ingl k *cost, insurance, freight*) **hind** näitab kauba maksumust ning kulutusi, mis on seotud kauba veo ja kindlustamisega importiva maa tollipiirini.

Üldkaubanduse süsteemi (ingl k *general trade system*) rakendamisel võetakse kaubad arvele siis, kui nad ületavad tollipiiri.

Põhikaubanduse süsteemi (ingl k *special trade system*) rakendamisel võetakse kaubad arvele siis, kui nad lähevad sisekäibesse e vabasse ringlusse.

Otseinvesteeringutena käsitletakse Eesti maksebilansis investeeringuid, millega kaasneb investori oluline osalus, mis moodustab 10% või enam ettevõtja aktsia- või osakapitalist. Vastavalt rahvusvahelisele standardile kajastatakse otseinvesteeringutena ka laenusuhteid ja muid rahapaigutusi ettevõtja ja temas olulist osalust omavate investorite vahel, k.a kaubanduskrediit.

Tütarettevõtja on emaettevõtja poolt kontrollitav ettevõtja, milles emaettevõtja omab üle 50% lihtaktsiatest või osadest.

Sidusettevõtja on ettevõtja, milles teine ettevõtja omab 10–50% hääleõigusega aktsiatest või osadest.

Portfelliinvesteeringud on üldjuhul väärtpaberiinvesteeringud, mis jaotatakse omandi- ja võlaväärtpaberiinvesteeringuteks. Omandiväärtpaberiinvesteeringuga ei kaasne olulist osalust. Võlaväärtpaberiinvesteeringutena käsitletakse investeeringuid tagatud ja tagamata võlakirjadesse. Kuna Eestis on tuletisväärtpaberite (ostu- ja müügiõigust või -kohustust tõendavate väärtpaberite) osatähtsus väike, käsitletakse neid seni võlaväärtpaberiinvesteeringutena.

Tuletisinstrumentid on mingi finantsinstrumendi, indeksi või kaubaga seotud väärtpaberid, mis võimaldavad finantsriskidega turgudel kaubelda. Enamlevinud tuletisinstrumentid on optsioon, forward, futuur ja swap. Maksebilansis kajastatakse tuletisinstrumente majandussektorite lõikes, eraldi nõuete ja kohustuste kohta.

Muud investeeringud on kõik ülejäänud investeeringud, mis ei ole otse- ega portfelliinvesteeringud. Nende hulka kuuluvad:

- **kaubanduskrediit** – müüdnud kaupade ja teenuste eest laekumata või tasumata summad ning ettemaksud, mida kajastatakse tekkepõhiselt nii maksebilansi kui ka rahvusvahelise investeerimispositsiooni (RIP) arvestuses;
- **laenud** – majandussektorite laenusuhted, kui need ei ole seotud otseinvesteeringutega;
- **sularaha ja hoiused** – mitteresidentide Eestis olevad pangaarved ning Eesti residentide välispankades olevad arved (ka need on oma olemuselt investeeringud välisriiki);
- **muud nõuded ja kohustused** on muud tähtjaks laekumata või tasumata summad (muu debitoorne ja kreditoorne välisvõlgnevus), mis tulenevad tekkepõhisest majandusarvestusest.

Reservid on riigi keskpanga kulla- ja välisvaluutavarud, mis moodustavad Eesti rahasüsteemis krooni kattevara.

Majandussektorid on välissektori statistikas jaotatud alljärgnevalt:

- **valitsussektor** – kesk- ja kohalike omavalitsuste haldusalasse kuuluvad riigivalitsemis- ning riigikaitseorganid; kesk- ja kohalike omavalitsuste eelarvest finantseeritavad teadus-, uurimis-, tervishoiu-, sotsiaalhooldus-, haridus-, kultuuri- ja spordiasutused ning riiklikud fondid ja sihtasutused;
- **rahandusinstiitutsioonid** – Eesti Pank kui riigi keskpank;
- **krediidiasutused** – Eesti Panga litsentsi omavad kommertspangad kui eraõiguslikud juriidilised isikud, kellel on õigus võtta avalikkuselt vastu rahalisi hoiuseid ja teisi tagasimakstavaid vahendeid ning anda oma vastutusel laene ja sooritada teisi krediidiasutuste seaduses loetletud tehinguid;
- **muud sektorid** – ülejäänud erasektor (ettevõtjad ja kodumajapidamised).

Rahvusvaheline investeerimispositsioon (RIP) on riigi kõigi majandussektorite välisfinantsnõuete ja välisfinantskohustuste konsolideeritud koondbilanss teatud kuupäeva seisuga.

Netoinvesteerimispositsioon on riigi kõigi majandussektorite välisfinantsnõuete ning välisfinantskohustuste vahe.

Lühiajaline positsioon on netoinvesteerimispositsioon, mille arvestuse aluseks on lühiajalised (maksetähtajaga üks aasta ja vähem) välisnõuded ja väliskohustused. Portfelliinvesteeringuid ja keskpanga reserve loetakse nende iseloomu tõttu kokkuleppeliselt lühiajalisteks, olenemata nende tegelikust tähtajast.

Pikaajaline positsioon on netoinvesteerimispositsioon, mille arvestuse aluseks on pikaajalised (maksetähtajaga üle ühe aasta) välisnõuded ja väliskohustused. Otseinvesteeringuid loetakse nende iseloomu tõttu kokkuleppeliselt pikaajalisteks.

Kogu(bruto)välisvõlg on riigi kõigi majandussektorite tagasimaksmisele kuuluvate väliskohustuste kogusumma.

Netovälisvõlg on riigi kõigi majandussektorite tagasimaksmisele kuuluvate, st võla iseloomuga välisnõuete ja väliskohustuste vahe. Võla iseloomuga ei ole investeeringud, millega kaasneb omandiõigus (neid kirjendatakse investeerimisobjekti omakapitali koosseisus). Nendeks on aktsia(osa)kapitali tehtud otse- ja portfelliinvesteeringud ning reinvesteeringud tulu (eelmistel perioodidel jaotamata kasum/kahjum, reservid ning fondiemissioon). Välisvõla koosseisu ei arvata ka keskpanga kullavarusid ega osalust Rahvusvahelises Valuutafondis (SDRid):

Instrument	Omakapitali komponent	Välisvõla komponent
Otseinvesteeringud: aktsia- ja osakapital	•	
Otseinvesteeringud: reinvesteeringud tulu	•	
Otseinvesteeringud: laenu tütar- ja sidusettevõtjatele		•
Portfelliinvesteeringud: omandiväärtpaberid	•	
Portfelliinvesteeringud: võlaväärtpaberid		•
Muud investeeringud		•
Reservid: kuld		
Reservid: SDRid	•	
Reservid: muud reservaktivad		•

Maksebilansi jooksevkontol on krediid- ja deebetkirjed välja toodud eraldi, finantskontol aga koos, st netokirjetena.

Maksebilansis kajastatakse välisfinantsnõuete suurenemist (k.a reservid) miinusmärgiga ning vähenemist plussmärgiga. Välisfinantskohustuste suurenemine kajastub plussmärgiga ning vähenemine miinusmärgiga.

Rahvusvaheliste maksetena (tehingutena) käsitletakse makseid, mille puhul:

- ühe osapoole krediidasutus asub väljaspool Eesti Vabariiki või
- mõlema osapoole krediidasutus asub Eestis, aga makse teostamise käigus kasutatakse väljaspool Eestit asuvat korrespondeeruvat krediidasutust või
- üks makse osapooltest on mitteresident.

